Gölgeyle Bulu■ma ■nsan Do■as■ndaki Karanl■k Yüzün Gizli Gücü 1st Edition Connie Zweig

Visit to download the full and correct content document:
https://ebookstep.com/product/golgeyle-bulusma-insan-dogasindaki-karanlik-yuzun-gizli-gucu-1st-edition-connie-zweig/

More products digital (pdf, epub, mobi) instant download maybe you interests ...

A Ilha do Vorompatra 1st Edition H. G. Wells

https://ebookstep.com/product/a-ilha-do-vorompatra-1st-edition-h-g-wells/

Em Busca Do Ser 1st Edition G I Gurdjieff

https://ebookstep.com/product/em-busca-do-ser-1st-edition-g-i-gurdjieff/

La furia y el laberinto 1st Edition Iria G. Parente

https://ebookstep.com/product/la-furia-y-el-laberinto-1st-edition-iria-g-parente/

Farmacología básica y clínica Bertram G. Katzung (Editor)

https://ebookstep.com/product/farmacologia-basica-y-clinica-bertram-g-katzung-editor/

El sol y la mentira 1st Edition Iria G. Parente & Selene M. Pascual

https://ebookstep.com/product/el-sol-y-la-mentira-1st-edition-iria-g-parente-selene-m-pascual/

Alianzas 1st Edition Iria G. Parente

https://ebookstep.com/product/alianzas-1st-edition-iria-g-parente/

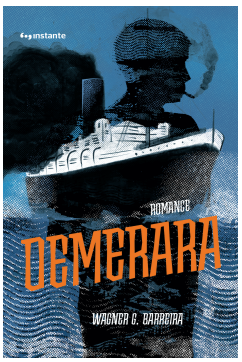

Demerara 1st Edition Wagner G Barreira

https://ebookstep.com/product/demerara-1st-edition-wagner-g-barreira/

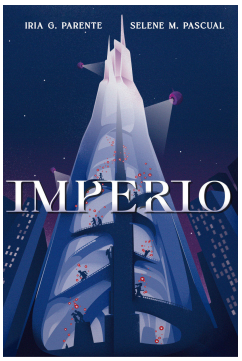

Imperio 1st Edition Iria G. Parente

https://ebookstep.com/product/imperio-1st-edition-iria-g-parente/

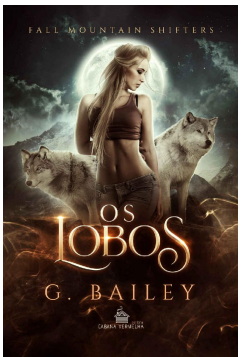

Os Lobos 1st Edition G Bailey

https://ebookstep.com/product/os-lobos-1st-edition-g-bailey/

GÖLGEYLE BULUŞMA

İNSAN DOĞASINDAKİ KARANLIK YÜZÜN GİZLİ GÜCÜ

C.G. Jung Robert Bly Joseph Campbell Rollo May
Marie-Louise von Franz Barbara Hannah James Hillman
John A. Sanford Robert M. Stein Daryl Sharp
Anthony Stevens M. Scott Peck Edward C. Whitmont
Adolf Guggenbühl-Craig Ernest Becker ve daha niceleri...

Editörler: Connie Zweig & Jeremiah Abrams

Çeviri: Özgür Ertana

TİMAŞ

"Bilince çıkarmadığımız her şey hayatta kader olarak karşımıza çıkar."

—CARL GUSTAV JUNG

Hiddet, kıskançlık, yalan söyleme, hınç, suçlama, açgözlülük... Bu yasak hisler ve davranışlar karanlıkta kalan ve inkâr ettiğimiz tarafımızdan yani kişisel gölgemizden ortaya çıkar. Herkesin bir gölgesi vardır ve bilinçli yaşamında birey ona ne kadar az yer verirse gölge o denli karanlık ve yoğun olur. Birisine karşı açıklanamaz bir antipati hissettiğimizde, kendimizde uzun süre gömülü kalmış, kabul edilemez bir özellik keşfettiğimizde, öfke, haset veya utançtan bunalıp bu duygulara yenik düştüğümüzde gölgemizle karşılaşırız.

Gölge yalnızca bireysel bir sorun değildir. Grupların ve toplumların da ırkçılık, günah keçisi bulma, düşman yaratma ve savaş gibi tehlikeli davranışlara götüren kolektif gölgeleri vardır.

Gölgeyle Buluşma, 65 makaleden oluşan bir makale koleksiyonunda, insan doğasının karanlık tarafının ailelerde, yakın ilişkilerde, işte, maneviyatta, politikada, psikoterapide ve sanatta belirdiği şekline kapsamlı bir bakış sunuyor.

"İnsana ve insanlığa dair pek çok önemli konunun tıp, siyaset, din, sanat, tarih ve farklı disiplinler penceresinden ele alındığı bu eser gerek yazarları gerek makaleleri ile bir başyapıt olma hüviyeti taşıyor. Bireyi ve toplumu eşzamanlı görmekle kalmayıp bütünsel varoluşa çektiği dikkatle okuyucusunda bir tamlık duygusu bırakıyor. *Gölgeyle Buluşma* kendine, dünyaya, insan olma deneyimine ve uygarlığı doğuran tüm dinamiklere bakmak isteyen herkes için cesur bir davet, berrak bir ayna. Carl Gustav Jung ve Analitik Psikoloji okulunun öncü isimlerinin yanı sıra pek çok düşün insanının katkısı ile oluşturulmuş bu çok yazarlı kitap özenli çevirisi sayesinde akışkan bir dille dimağımıza akıyor.

"Bu eser birey olarak kendini var etme ve anlamlandırma iddiasında olan herkesin kütüphanesindeki yerini almalı."

—BERİN ORHAN

TİMAŞ

PSİKOLOJİ

ISBN: 978-605-08-4614-0

timas.com.tr timasyayingrubu

iyi ki kitaplar var...

TİMAŞ YAYINLARI

İstanbul 2022

timas.com.tr

GÖLGEYLE BULUŞMA
İnsan Doğasındaki Karanlık Yüzün Gizli Gücü
Jeremiah Abrams
Connie Zweig

TİMAŞ YAYINLARI | 5688
Psikoloji Kitaplığı | 100

EDİTÖR
Seval Akbıyık

KAPAK TASARIM
Alper Zeki

İÇ TASARIM
Nur Kayaalp

1. BASKI
Kasım 2022, İstanbul

İSBN
ISBN: 978-605-08-4614-0
9 786050 846140

TİMAŞ YAYINLARI
Cağaloğlu, Alemdar Mahallesi,
Alayköşkü Caddesi, No:5, Fatih/İstanbul
Telefon: (0212) 511 24 24

timas.com.tr
timas@timas.com.tr
timasyayingrubu

Kültür Bakanlığı Yayıncılık
Sertifika No: 45587

BASKI VE CİLT
Mega Basım
Cihangir Mah. Güvercin Cad.
No: 3 Baha İş Merkezi
Avcılar / İstanbul
Telefon: (0212) 412 17 00
Matbaa Sertifika No: 44452

YAYIN HAKLARI
© Jeremiah Abrams and Connie Zweig, 1991. *Meeting The Shadow* orijinal adıyla Tarcher Perigee/Penguin Random House tarafından yayımlanan bu kitabın Türkiye'deki tüm hakları Akçalı Copyright Agency ile anlaşmalı olarak Timaş Basım Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi'ne aittir. Tanıtım amacıyla yapılacak alıntılar dışında hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz, yayımlanamaz.

GÖLGEYLE BULUŞMA

İnsan Doğasındaki Karanlık Yüzün Gizli Gücü

Jeremiah Abrams
Connie Zweig

Çeviri: Özgür Ertana

Çeviri Editörü: Berin Orhan

TİMAŞ

CONNIE ZWEIG

Kaliforniya, Topanga Kanyonu'nda bir tepede yaşar. Yazar ve kitap editörüdür. Brain/Mind Bulletin'in eski yönetici editörü, Esquire'ın eski köşe yazarı ve Jeremy P. Tarcher, Inc.'in kıdemli editörüdür. Uzun süredir psikolojiyle ilgilenen Zweig, bir meditasyon öğrencisi ve öğretmeni olarak hayatını manevi yolculuğa adamıştır. *To Be a Woman: The Birth of the Conscious Feminine* kitabının yazarıdır.

JEREMIAH ABRAMS

Jungiyen terapist, rüya analisti, yazar ve danışman olarak çalışır. Kaliforniya, Sausalito'da bir bireyleşme merkezi olan Mount Visíon Enstitüsü'nün direktörüdür. Eşi ve iki çocuğuyla birlikte Kuzey Kaliforniya'da yaşar. *Reclaiming the Inner Child* adlı derlemenin yazarıdır.

ÖZGÜR ERTANA

Nisan 1970'de İstanbul'da doğdu. Ortaokul ve liseyi Erenköy Kız Lisesinde okudu. 1989'da İngilizcesini geliştirmek için Londra'ya gitti. O tarihten beri Londra'da yaşayan Ertana Londra Üniversitesi -SOAS'tan mezundur. İngiltere'nin Ulusal Sağlık Kuruluşu adına hastanelerde ve diğer sağlık ve psikoloji merkezlerinde tercüman olarak çalışır. 2000'li yılların başından itibaren psikolojiye duyduğu ilgi sebebiyle yine Londra Üniversitesi -Birkbeck bünyesinde biri yüksek lisans seviyesinde olmak üzere birçok eğitime katılmıştır. Bunların arasında Tavistock geleneğine dayalı, deneyimsel grup dinamiklerini psikodinamik yaklaşımla inceleyen Psikodinamik Danışmanlık ve Organizasyon/Örgüt psikolojisi de bulunur. Jungiyen psikolojiye ilgisi yirmi yıllık bir geçmişe dayanır. 1979'dan 2019'daki vefatına kadar Guild of Pastoral Psychology'nin koordinatör ve kurul başkanı olan Diana Grace-Jones'tan Birkbeck bünyesinde analitik psikoloji dersleri almıştır. Bu alandaki öğrenimine 2021'den itibaren Dr. James Newell ile devam etmektedir. Aynı zamanda GLL Better merkezlerinde bedendeki hisleri geri bildirim olarak kullanma odaklı yoga dersleri veren Ertana, 2015 yılından itibaren Sanat Terapisti Federica Dalla Vechia ile yoga ile sanat terapisinin kimi öğelerini harmanlayan atölyeler düzenlemektedir.

Zamanımızın kötülüğü kötülük bilincinin kaybıdır.

KRISHNAMURTI

Zapt ettiğimiz bir şey bizi zayıf düşürdü,
ta ki onun kendimiz olduğunu anlayana kadar.

ROBERT FROST

Keşke o kadar basit olsaydı! Keşke bir yerlerde sinsi sinsi kötü işler çeviren birileri olsaydı da yapılması gereken tek şey, onları geri kalanımızdan ayırt edip yok etmek olsaydı. Ama iyi ile kötüyü ayıran çizgi her insanoğlunun kalbinden geçer. Kim kendi kalbinin bir parçasını yok etmeyi göze alabilir ki?

ALEXANDER SOLZHENITSYN

Bilince çıkarmadığınız şey hayatta kader olarak karşımıza çıkar.

C. G. JUNG

İÇİNDEKİLER

Sunuş 15

Çevirenin Önsözü ve Çeviriyle İlgili Bazı Notlar 17

Teşekkürler 21

ÖNSÖZ
Connie Zweig 23

GİRİŞ: GÜNLÜK YAŞAMIN GÖLGE TARAFI
Connie Zweig ve Jeremiah Abrams 27

1. BÖLÜM
GÖLGE NEDİR?

GİRİŞ

1. Peşimizde Sürüklediğimiz Uzun Çuval
Robert Bly 48

2. Gölgenin Evrimi
Edward C. Whitmont 57

3. Gölgenin Bildiği:
John A. Sanford ile Bir Görüşme D. Patrick Miller 66

4. Tarihte ve Edebiyatta Gölge
Anthony Stevens 76

5. Dr. Jekyll ve Mr. Hyde
John A. Sanford 80

6. Rüyalarda Gölgeyi Tanımak
Marie-Louise von Franz 87

7. Günlük Yaşamda Gölgeyi Bulmak
William A. Miller 92

2. BÖLÜM

GÖLGENİN OLUŞUMU:
AİLEDE REDDEDİLEN BENLİĞİN ŞEKİLLENMESİ

GİRİŞ 103

8. Sahte Benliğin Oluşumu
Harville Hendrix 107

9. İnkâr ve İhanet
Robert M. Stein 110

10. Anne – Kız İlişkisinin Karanlık Yüzü
Kim Chernin 113

11. Ebeveynlik ve Çocuğunuzun Gölgesi
John A. Sanford 118

3. BÖLÜM

GÖLGE BOKSU:
HASET, ÖFKE VE YALAN DANSI

GİRİŞ 125

12. Kız ve Erkek Kardeşlerde Gölge
Christine Downing 129

13. Erkek Kardeşim/Ben
Daryl Sharp 136

14. Eşlerimizde Karşıtlarımızla Buluşmak
Maggie Scarf 140

15. Evlilik Kuşağında Gölge Dansı
Michael Ventura 145

4. BÖLÜM

REDDEDİLEN BEDEN:
HASTALIK, SAĞLIK VE CİNSELLİK

GİRİŞ 153

16. Gölge Olarak Beden
John P. Conger 156

17 . Kötülüğün Anatomisi
John C. Pierrakos 161

18. Sağlığın Aydınlığı, Hastalığın Gölgesi
Larry Dossey 165

19. Bedene İniş Olarak Hastalık
Alfred J. Ziegler 169

20. Cinselliğin Demonik Yüzü
Adolf Guggenbühl – Craig 174

5. BÖLÜM
BAŞARININ GÖLGESİ: İŞ VE İLERLEMENİN KARANLIK YÜZÜ

GİRİŞ 183

21. İş Yerinde Gölgeyle Karşılaşma
Bruce Shackleton 187

22. Başarının Karanlık Yüzü
John R. O'Neill 190

23. Sahte Doktorlar, Şarlatanlar ve Yalancı Peygamberler
Adolf Guggenbühl - Craig 193

24. Kusur ve Hatalarımızı Kullanmak
Marsha Sinetar 201

25. Teknolojinin Açtığı Yara
Chellis Glendinning 205

26. ilerlemenin Kurbanı Vahşi Doğa
Peter Bishop 208

6. BÖLÜM
YOLDA KARANLIKLA KARŞILAŞMA:
DİN VE MANEVİYATIN GİZLİ YÜZLERİ

GİRİŞ 221

27. Hristiyanlığın Gölgesi
Brother David Steindl-Rast 227

28. Manevi Uygulamada Karanlık Tarafla Karşılaşma
William Carl Eichman 230

29. Budist Amerika'da Gölgeyle Karşılaşma
Katy Butler 235

30. Aydınlanmış Gurunun Gölgesi
Georg Feuerstein 251

31. Yeni Çağ Topluluğunda Bir Kâfir
W. Brugh Joy 255

32. Astrolojide Gölge
Liz Greene 258

33. Tarot'ta Şeytan
Sallie Nichols 263

34. Yeni Çağ Köktenciliği
John Babbs 267

7. BÖLÜM

İBLİSLER, DEMONLAR VE GÜNAH KEÇİLERİ:
KÖTÜLÜĞÜN PSİKOLOJİSİ

GİRİŞ 273

35. Günümüzde Kötülük Sorunu
C. G. Jung 281

36. Masumiyetin Tehlikeleri
Rollo May 286

37. İnsani Kötülüğü İyileştirmek
M. Scott Peck 289

38. İblislerimizi ve Demonlarımızı Kurtarmak
Stephan A. Diamond 297

39. İnsan Kötülüğünün Temel Dinamiği
Ernest Becker 306

40. İçsel Bölünmemizi Kabul Etmek
Andrew Bard Schmookler 311

8. BÖLÜM
DÜŞMAN YARATMA: SİYASAL YAPILARDA BİZ VE ONLAR

GİRİŞ 319

41. Düşman Yaratan
Sam Keen 322

42. Biz ve Onlar
Fran Peavey (Myrna Levy ve Charles Varon ile Birlikte) 330

43. Şovenist Zihin
Susan Griffin 337

44. Amerika'nın Aykırıları
Audre Lorde 342

45. Birleşik Devletler – Sovyet Aynası
Jerome S. Bernstein 347

46. Eş Benlik Oluşturma ve Nazi Doktorları
Robert Jay Lifton 352

47. Psikopatlar Neden Dünyayı Yönetmiyor
Adolf Guggenbühl-Craig 360

48. Suçlular Kimler?
Jerry Fjerkenstad 365

49. Otoyoldaki Şeytanlar
James Yandell 375

9. BÖLÜM
GÖLGE ÇALIŞMASI: TERAPİ, HİKÂYE VE RÜYALARLA KARANLIĞA IŞIK TUTMAK

GİRİŞ 388

50. Gölgenin Tedavisi
James Hillman 388

51. Bir Cehenneme İniş Hikâyesi
Sheldon B. Kopp 390

52. Balinanın Karnı
Joseph Campbell 398

53. Faydasız Olanın Faydası
Gary Toub 402

54. Kadınların Rüyalarıyla Çalışmak
Karen Signell 410

55. Orta Yaşta Gölge
Janice Brewi ve Anne Brennan 416

56. Orta Yaş Erkeği İçin
Daniel J. Levinson 418

57. Kötülükle Nasıl Başa Çıkmalı
Liliane Frey-Rohn 422

10. BÖLÜM
İÇGÖRÜ, SANAT VE RİTÜEL ARACILIĞIYLA KARANLIK TARAFINIZI SAHİPLENMEK

GİRİŞ 431

58. Gölgenizin Sorumluluğunu Almak
Ken Wilber 435

59. Gölgeyi Yemek
Robert Bly 444

60. Reddedilen Benliği Yeniden Sahiplenmek
Nathaniel Branden 446

61. Demonik Benlikle Diyalog
Hal Stone ve Sidra Winkelman 452

62. Utandırıcı İç Sesi Ehlileştirmek
John Bradshaw 459

63. Aktif İmgelemi Öğrenmek
Barbara Hannah 466

64. Gölgeyi Çizmek
Linda Jacobson 469

65. Ötekine Dair Yazmak
Deena Metzger 472

Son Söz 477
Jeremiah Abrams 477
Bibliyografya 481
Jungiyen Terimler Sözlüğü 502

. . . . . .

SUNUŞ

Gölge, yaklaşan kişiye bağlı olarak yeniden yapılanan bir kavram. Soyutluğuna paralel olarak tetikleyici doğası, okurun aslında anladığı ama tam olarak emin olamadığı bir gerçekle karşı karşıya olduğu duygusunu uyandırıyor. Sevgili Özgür, telkâri işçiliğini anımsatan zarif çeviri çalışması ile kitaptaki metinlerin bu yükünü okurun üzerinden alıyor adeta. Dünyanın önde gelen saygın analistlerinin makalelerinin yer aldığı bu çok değerli eserde yer alan kavramların dilimizde yeniden düşünülmesi sürecinde kendisine eşlik etmek büyük bir onurdu. Emeği yanında benim katkım oldukça mütevazı kalsa da böylesi bir eserin dilimize kazandırılmasından duyduğum kıvanç kifayetsiz.

Berin Orhan

. . . . . .

ÇEVİRENİN ÖNSÖZÜ VE ÇEVİRİYLE İLGİLİ BAZI NOTLAR

Hayat sürprizlerle dolu. Yıllar önce kendime bir 'gölge defteri' açarak yutar gibi okuduğum bu kitabı bir gün Türkçeye çevireceğim aklımın ucundan geçmezdi. Yaklaşık iki sene önce Instagram hesabımda[1] yayınladığım çevirilere ilgisi nedeni ile beni Timaş'la tanıştıran ve *Gölgeyle Buluşma*'nın çevirisine vesile olan sevgili Berin Orhan'a manevi desteği ve metni özenle okuyarak yaptığı katkılar için ne kadar teşekkür etsem azdır.

Kitabı çevirisi tamamlandıktan sonra defalarca okudum ve her okuyuşumda değiştirecek bir şeyler bularak kimbilir kaç defa düzelttim. Ancak metin son iki düzeltmeden önceki haline geri dönmekte ısrar etti (elinizdeki versiyonunda muhtemelen gönlümün elverdiğinden fazla virgül var :)). Dizüstü bilgisayarımı otobüste unutmaktan tutun da Türkiye'ye gelirken Kapıkule'de açıp kapama düğmesinin çökmesine kadar birçok 'kaza' neticesinde yayınevine çevirinin eski versiyonunu göndermek zorunda kaldım. Yine de bu konuda içim rahat. Zira çevirinin redaksiyonunu yapan Seval Akbıyık Hanım metinlerin içeriğine ve kendi ritimlerine son derece duyarlı düzeltmeler yaptı. İlaveten, çevirirken fark ettiğim üzere, kitabın İngilizcesi de çeşitli hatalar barındırıyordu ancak bu onun pek çok insanın hayatını değiştiren ve gölgeyle ilgili en çok başvurulan kitap olmasına mâni olmamıştı. Belki de canım babaanneciğimin söylediği gibi, hata olmayan yerde bereket olmuyordu.

Ne var ki elbette doğru ve rahat okunan bir çeviri sunmak için elimden geleni yaptım. Kitapta farklı yazar ve analistler tarafından yazılmış

1 @jungsever

hem üslup hem gramer hem de kaynak kullanımları açısından birbirine benzemeyen altmış beş makale var. Bunların çok azı özellikle bu kitap için yazılmış; pek çok makale yazarların yayımlanmış olan kendi eserlerinden alınmıştı. Bu hususu da göz önünde bulundurmanızı dileyerek çeviriyle ilgili şunları söylemek isterim:

Gerek makalelerde gerekse makaleleri tanıtan giriş bölümlerinde bahsi geçen kitap isimlerini İngilizce olarak bırakıp bu isimlerin tercümelerini dipnotlarda vermeyi yeğledik. Zira bu kitapların pek çoğu henüz Türkçeye çevrilmemişti, çevrilenlerin çoğunun ya baskısı tükenmişti ya da farklı yayınevlerince farklı isimlerle yayımlanmışlardı. Bahsedilen kitaplar sayıca az olsaydı tek tek izlerini sürüp Türkiye'de yayımlanmış olanları Türkçe başlıklarıyla vermek mümkün olabilirdi. Ne var ki *Gölgeyle Buluşma*'nın altmış beş makalesinde böyle bir şeyi kendi başına bir işe çevirecek kadar çok kitap ismi mevcut. İlaveten, kitap isimlerini Türkçeye çevirirken kulağa hoş gelmelerini değil birebir anlamlarını gözettim. Amacım bu yolla genellikle Türkçeleri bulunmayan kitaplar hakkında okuyucuya kısmen de olsa bir fikir verebilmekti.

• *Gölgeyle Buluşma*'nın İngilizcesinde makale yazarlarının kullandığı kaynaklar kitabın sonuna eklenmişti. Biz bu kaynakları, okumayı kolaylaştırma amacıyla makalelerin altına dipnot olarak ekleyip kaynak bilgilerini içeren ibareleri İngilizce olarak bıraktık. Niyetimiz bu konuda akademik araştırma yapanların, çoğunun Türkçesi zaten bulunmayan bu kaynaklara erişimini bir nebze olsun kolaylaştırmaktı. Aynı şekilde, kitabın sonuna eklenmiş olan yazarların kendi açıklamalarını da yine okumayı kolaylaştırma amacıyla, dipnot olarak makalelerin altına taşıdık.

• *Gölgeyle Buluşma*'da kimi Jungiyen kavramlar makaleler içerisinde az çok açıklık kazanırken diğerleri kanaatimce biraz daha açılmaya ihtiyaç duyuyordu. Bu nedenle kitabın arkasına az sayıda kavramdan oluşan ve daha ziyade Jungiyen ve post Jungiyen kaynaklardan çeviriye dayanan bir Jungiyen Terimler Sözlüğü (JTS) ekledik.

Belirtilmesi gereken diğer bir husus da şu: Benlik, Gölge, Şeytan gibi bazı kelimelerin çevirisinde farklı yazarların farklı imlalarına sadık kaldık: Bazı makalelerde bu ve diğer bazı kelimelerin büyük harfle başlatılmaları yazarların kendi tercihleriyle alakalı.

Son olarak, C. G. Jung'un Toplu Eserleri'nden İngilizce literatürde CW (Collected Works) olarak bahsedilir. Toplam yirmi cilttir ve alıntı yapılan cilt numarası CW kısaltmasının yanına eklenir (örneğin CW8) ve sayfa numarasından ziyade paragraf numarası belirtilir. Bu eserlerden değişik bölümlerin farklı yayınevlerince yayımlandıkları da olmuştur. Bu durumda paragraf numarası yerine sayfa numarası geçerlidir. 'da, yukarıdakilere benzer sebeplerle, Jung'un toplu eserlerinden yapılan alıntılarda CW kısaltmasını olduğu gibi bırakmayı yeğledik.

Bu kitabın çevirisi hayatımın önemli bir evresine tekabül etti. Pek çok olay ve sarsıcı rüyayla eş zamanlı olarak başladı ve bitti. Yıllar önce dikkatle okumuş, öğrendiklerimle kendi üzerimde çalışmaya gayret etmiştim evet, fakat çevirisi içeriğini bambaşka bir düzlemde yeniden tecrübe etmeye beni teşvik etti, hatta mecbur bıraktı. Umarım yayınlandığı ilk günden itibaren pek çok kişinin hayatını değiştirdiği söylenen bu kitabı, önemine uygun bir şekilde, layıkıyla çevirebilmişimdir.

Özgür Ertana

TEŞEKKÜRLER

.....

Karanlık tarafı keşfederken izlerinden gittiğimiz, özellikle de gölge hakkındaki düşünceleri bu eseri ve dolayısıyla bizleri derinden etkileyen C. G. Jung, John A. Sanford, Adolf Guggenbühl-Craig ve Marie-Louise von Franz'a ve Robert Bly gibi şair ve sanatçılara en derin şükranlarımızı sunuyoruz.

Sevgi dolu ve yaratıcı destekleri için Jeremy Tarcher, Barbara Shindell, Hank Stine, Daniel Malvin, Paul Murphy, Susan Shankin, Susan Deixler, Lisa Chadwick, Steve Wolf, Joel Covitz, Tom Rautenberg, Bob Stein, Suzanne Wagner, Linda Novack, Michael ve Kathryn Jaliman, Peter Leavitt, Deena Metzger, Marsha de la 0 ve kadın yazı grubu, Bill ve Vivienne Howe, Bruce Burman, Andrew Schultz'a ve Los Angeles ve San Francisco C. G. Jung Enstitüsü Kütüphane çalışanlarına teşekkür ederiz.

Connie'nin gölge kız kardeşleri Jane, Marian, Susan ve April'ı özellikle anmadan ve bilge anneme ve babama ömür boyu şükranlarımızı sunmadan geçemeyiz. Jeremiah'nın sabırlı çocukları Raybean ve Pito için de gözlerimizde gülücükler...

EDİTÖRLER

.....

ÖNSÖZ

CONNIE ZWEIG

Orta yaş dönemimde iblislerimle karşılaştım. Nimet zannettiğim şeylerin çoğu lanete dönüştü. Geniş yol daraldı, aydınlık, yerini karanlığa bıraktı. Ve karanlıkta üzerine titrediğim, özenle süslediğim içimdeki aziz günahkârla tanıştı.

Işığa hayranlığım, hevesle hep iyi sonuçlar umuşum, insanlara içten güvenim, meditasyon ve aydınlanma yoluna bağlılığım –tüm bunlar artık kurtarıcı bir lütuf değil aksine ince bir lanet, beni kendi karşıtıyla; yıkılan ideallerin doğurduğu incinme, saflığımın başıma açtıkları ve Tanrı'nın karanlık tarafıyla yüz yüze getiren derinlere işlemiş düşünsel ve hissel bir alışkanlıktı sanki. Bu dönemde aşağıdaki gölge rüyasını gördüm:

> Çocukluk aşkımla sahildeyim. Denizde insanlar yüzüyor. Büyük ve siyah bir köpek balığı görünüyor. Korku her yerde. Bir çocuk kayboluyor. İnsanlar paniğe kapılıyorlar. Erkek arkadaşım mitolojik bir yaratık olan bu balığı takip etmek istiyor. İnsanlara verebileceği zararı anlayamıyor.
>
> Her nasıl oluyorsa balıkla irtibat kuruyorum –ve onun plastik olduğunu keşfediyorum. Arka ucuna parmağımı sokup deliyorum –sönüyor. Erkek arkadaşım çok öfkeli; sanki Tanrı'yı öldürmüşüm. O balığa insan hayatından daha çok önem veriyor. Sahilden yukarı yürüyor ve beni terk ediyor. Mavi bir battaniyenin beni beklediği ağaçların arasına doğru yürüyorum.

Bu rüyayı analiz ederken gölgeyi hiçbir zaman ciddiye almamış olduğumu fark ettim. Ruhani bir kibirle, derin ve adanmış bir içsel yaşamın beni insan olmanın ıstırabından koruyacağına ve gölgenin gücünü metafizik uygulamalarım ve inançlarımla bir şekilde söndürebileceğime

inanmış, aslına bakılırsa onu da ruh hallerimi ve diyetimi kontrol ettiğim gibi öz-denetimle kontrol edebileceğimi sanmıştım.

Ne var ki karanlık taraf çok farklı şekillerde kendini gösterir. Benim onunla orta yaştaki karşılaşmam oldukça şaşırtıcı, sarsıcı ve son derece göz açıcıydı. Uzun yıllara dayanan arkadaşlıklar, can suyunun sağladığı esneklikten mahrum kuruyup çatladılar. Güçlü yönlerimi zaaflarım gibi hissetmeye başladım; gelişmemi teşvik etmiyor, aksine köstekliyorlardı. Aynı zamanda âtıl kalmış ve varlığından habersiz olduğum eğilimler uyanıp kendimle ilgili inançları utanmazca yerle bir ederek su yüzüne çıktılar.

Neşeli ruh halim ve dengeli mizacım yerini derin bir ümitsizliğe terk etti. Kırk yaşında depresyona girdim ve bir zamanlar Hermann Hesse'nin 'çamur cehennemi' olarak tarif ettiği yerde yaşamaya başladım. Kadim bir gazap tanrısı tarafından ele geçirilmişçesine tanımadığım bir öfkenin patlak verdiği ve beni bitkin bir halde ve utanç içinde bıraktığı zamanlar oldu.

Hayatımın erken dönemlerinde yoğun bir soruşturmaya, psikoterapiye ve meditasyon uygulamasına yönelmeme sebep olan anlam arayışım şiddetle yeniden baş gösterdi. Duygusal açıdan kendime yeterliliğim ve özenle geliştirdiğim erkeklere dayanmadan yaşama kabiliyetim yerini can acıtan bir kırılganlığa terk etti. Birdenbire ben de yakın ilişkileri takıntı yapan o kadınlardan biri haline gelmiştim.

Sanki yaşam iflas etmişti. Amansız gerçeklik olarak 'tanıdığım' her şey rüzgâra yakalanmış kâğıt kaplanlar gibi buruşuverdi. Olmadığım şeylere dönüşmeye başladığımı hissettim. Geliştirmeye uğraştığım, üzerinde çalıştığım her şey çözüldü. Hayatımın ipi çekildi, hikâye söküldü. Ve küçümsediklerim ile hor gördüklerim bambaşka bir hayat gibi bende doğdular: Hâlâ benim hayatım ama onun aynadaki sureti; benim hayatım ama onun görünmeyen ikizi.

Bazı insanların neden çıldırdıklarını, bazılarının güçlü bir evlilik bağına rağmen neden dışarıda ihtiraslı aşk ilişkileri yaşadıklarını, durumu maddeten iyi olan diğerlerinin neden para çalmaya, istiflemeye veya her şeylerini dağıtmaya başladıklarını anlayabiliyordum. Goethe'nin neden işleyemeyeceğim bir suç duymadım dediğini de biliyordum. Ben her şeye muktedirdim.

Okuduğum bir hikâye aklıma geliyordu. Bu hikâyede bir yargıç, bir katilin gözlerinin içine bakar ve kendi ruhundaki öldürme dürtüsünün farkına varır. Bir dakika geçmeden eski haline geri döner ve katili ölüm cezasına çarptırır.

Kendi karanlık ve öldürücü tarafım da bir an için bile olsa açığa çıkmıştı. Ölüm cezasıyla yeniden gözlerden uzaklaştırmak yerine onunla yüzleşmeye çalışarak, yavaş ve temkinli bir şekilde, yolculuğuma yeni bir yön vermeyi denedim. Büyük bir umutsuzluk döneminin ardından benlik algımın daha kapsayıcı bir hale geldiğini, tabiatımın zenginleştiğini, insanlıkla daha derin bir bağ kurmaya başladığımı hissediyorum.

Annem yirmi yıl kadar önce, manevi ihtişamımın doruğunda olduğum zamanlarda, genel olarak insanlığı sevebildiğimi ancak tek tek insanları sevmeyi pek iyi beceremediğimi ifade etmişti. Yavaş yavaş içimdeki karanlık dürtüleri kabul ettikçe ruhumda daha samimi bir merhametin geliştiğini hissediyorum. Bir zamanlar benim için arzu ve çelişkiyle dolu, sıradan bir insan olmak nefret edilecek bir şeydi ama artık olağanüstü bir şey.

Dışsal hayatımın paramparça olmasını önlemek ve çok sevdiğim yaratıcı yaşam tarzından vazgeçmemek için gölge benliğimi doğurmanın sembolik bir yolunu aradım. Bu kitabın hazırlığı esnasında iyi ile kötü arasındaki savaşın her gölge tiyatrosunun ve dans gösterisinin teması olduğu Bali'ye gittim. Balililerin on yedi yaşına gelenlere uyguladıkları bir inisiyasyon[1] dahi mevcut. Bu ritüelde öfke, kıskançlık, kibir ve açgözlülük demonlarını def etmek için, inisiye olan bireyin dişleri aynı hizaya gelecek şekilde törpüleniyor ve inisiyasyon sonrası kişi kendini arınmış ve vaftiz edilmiş gibi hissediyor.

Ne yazık ki kültürümüz bize böyle inisiyasyon törenleri sunmuyor. Ben bu kitabı hazırlamanın, inişin[2] haritasını çıkarmanın ve karanlığa ışık getirmenin bir yolu olduğunu keşfettim.

---

1 Ergenlenme ritüeli. -ç.n.-

2 İniş; Nekyia; Katabasis: Bilinçli zihnin bilinçdışı psişenin daha derin katmanlarına ulaşmak için içe dönmesi. Jung'a göre Nekyia, amaçsız ve yıkıcı bir uçurumdan düşüş değil, amacı bütün insanın sağaltılması olan anlamlı bir 'katabasis' yani iniştir. (CW15 139-40 Par.213) -ç.n.-

. . . . . .

GİRİŞ: GÜNLÜK YAŞAMIN GÖLGE TARAFI

CONNIE ZWEIG VE JEREMIAH ABRAMS

Dünyada nasıl bu kadar çok kötülük olabilir?

İnsanlığın ne mal olduğunu bildiğim için ben asıl neden daha fazla kötülük olmadığını merak ediyorum.

WOODY ALLEN, *Hannah ve Kız Kardeşleri*

1886'da, Freud'un insan karanlığının derinliklerine inişinden on yılı aşkın bir zaman sonra, Robert Louise Stevenson son derece önemli bir rüya gördü. Bu rüyada işlediği bir suç yüzünden aranan bir adam, bir çeşit toz yuttuktan sonra şiddetli bir karakter değişikliği yaşar; bu o kadar şiddetli bir değişimdir ki tanınmaz hale gelir. Kibar ve çalışkan bir bilim adamı olan Dr. Jekyll, rüyanın hikâyesi ilerledikçe gitgide daha da kötü bir insan olan saldırgan ve acımasız Mr. Hyde'a dönüşür.

Stevenson bu rüyadan yola çıkarak artık çok iyi bilinen *Dr. Jekyll ve Mr. Hyde'ın Tuhaf Hikâyesi*'ni yazmıştı. Kitabın teması öylesine popüler kültürün bir parçası haline geldi ki birisi "Kendimde değildim," veya "Adam cin çarpmış gibiydi," ya da "Kadın şirretleşti," dediği zaman bu hikâyenin aklımıza gelmesi gayet doğaldır. Jungiyen analist John Sanford'un da söylediği gibi, bir hikâye bu şekilde pek çok kişiye birden inandırıcı gelecek kadar insaniyetimizin bam teline dokunuyorsa bu onun arketipsel bir özelliğe sahip olduğunu, yani içimizde evrensel bir noktaya hitap ettiğini gösterir.

Her birimiz bir Dr. Jekyll ve bir de Mr. Hyde, yani hem günlük kullanımımız için hoş görünümlü bir persona[1], hem de çoğu zaman örtbas ettiğimiz gizli bir gece benliği barındırırız. Öfke, kıskançlık, utanç, yalan söyleme, kin, şehvet, açgözlülük, intihar ve cinayet eğilimleri gibi olumsuz duygu ve davranışlar kurallara uyan tarafımızca maskelenmiş olarak yüzeyin hemen altında saklı bekler. Bunlar psikolojide, birçoğumuz için vahşi ve keşfedilmemiş bir bölge olarak kalan ***kişisel gölge*** adıyla bilinirler.

GÖLGEYİ TAKDİM

Kişisel gölge tüm küçük çocuklarda doğal bir şekilde gelişir. Çevremiz tarafından da desteklenen kibarlık ve cömertlik gibi ideal kişilik vasıfları ile özdeşleşirken W. Brugh Joy'un 'Yeni Yıl Kararı Benliği' olarak adlandırdığı benliğe biçim veririz. Bununla birlikte, kabalık ve bencillik gibi öz-imajımıza uymayan özellikleri gölgeye gömeriz. Demek ki ego ve gölge, aynı yaşam tecrübesinden birbirlerini yaratarak birlikte gelişirler.

Carl Jung, ego ve gölgenin ayrılmazlığını *Memories, Dreams, Reflections*[2] adlı otobiyografisinde anlattığı bir rüyada görmüştü:

> Geceydi ve bilinmeyen bir yerde rüzgârla boğuşarak zar zor ilerliyordum. Her yer yoğun bir sisle kaplanmıştı. Avucumda her an sönmeye hazır, küçücük bir ışık tutuyordum. Her şey bu ışığı canlı tutmama bağlıydı.
>
> Ansızın arkamdan bir şeyin yaklaştığı hissine kapıldım. Dönüp baktım ve dev gibi bir karaltının beni takip ettiğini gördüm. Hissettiğim korkuya ve tüm tehlikelere rağmen gece boyunca ve rüzgâra karşı küçük ışığımın sönmesine izin vermemem gerektiğinin de bilincindeydim.
>
> Uyandığımda sisler içindeki bu karaltının, elimde taşıdığım küçük ışığın sebebiyet verdiği kendi gölgem olduğunu hemen anladım. Bu küçük ışığın, sahip olduğum biricik ışık olan bilincim olduğunun da farkındaydım. Karanlığın güçleriyle kıyaslandığında çok zayıf ve kırılgandı ama yine de bir ışıktı; benim ışığımdı.

Gölge benliklerimizin oluşumunda birçok güç rol oynar ve hangi ifadelerin müsaade edilebilir ifadeler olduğuna bunlar karar verirler. Ebe-

---

1 Persona bkz. Jungiyen Terimler Sözlüğüne (JTS)

2 'Anılar, Düşler, Düşünceler' -ç.n.-

veynler, kardeşler, öğretmenler, rahipler ve arkadaşlar hangi davranışların kibar, uygun ve ahlaki; hangilerinin kötü, utanç verici ve günah olduğunu öğrendiğimiz kompleks bir ortam vücuda getirirler.

Gölge, neyin 'kendimiz' neyin 'kendimiz-olmayan' olduğunu tanımlayan psişik bir bağışıklık sistemi gibi davranır. Değişik aile ve kültürlerden gelen insanlar için neyin egoya, neyin gölgeye ait olduğu da farklılıklar gösterir. Örneğin bazıları öfke ve saldırganlığın ifadesine müsaade ederken bazıları etmez. Cinselliğe, kırılganlığa veya güçlü duygulara izin verenler vardır, vermeyenler vardır. Bazıları maddi ihtirasa, sanatsal ifadeye veya entelektüel gelişime müsaade ederken diğerleri etmez.

Ego tarafından reddedilen ve gölgeye sürgün edilen tüm his ve kapasiteler, insan tabiatının karanlık tarafının gizil gücüne katkıda bulunur. Ne var ki bunların hepsi olumsuz olarak nitelendirilen özellikler değildir. Jungiyen analist Liliane Frey-Rohn'a göre bu karanlık hazine, çocuksu taraflarımızın, duygusal bağlanmalarımızın, nevrotik semptomlarımızın yanı sıra, geliştirmediğimiz yetenek ve kabiliyetlerimizi de içerir. "Gölge," der Frey-Rohn, "ruhun kayıp derinlikleriyle, hayatla ve yaşama gücüyle olan iletişimi devam ettirir. Daha üstün olan, evrensel anlamda insani olan ve evet, yaratıcı olan dahi orada algılanabilir."

GÖLGENİN İNKÂRI

Bu gizli alana doğrudan bakamayız. Doğası gereği gölgenin idraki zordur. Gölge tehlikelidir, ahlaksızdır ve sanki bilincin ışığı canını alacakmış gibi sürekli saklanır. Verimli bir yazar olan Jungiyen analist James Hillman şöyle der: "Bilinçdışı bilinçli olamaz; ayın karanlık yüzü de vardır, güneş batar ve aynı anda her yeri aydınlatamaz. Dikkat ve odaklanma, bazı şeylerin görüş alanı dışında, karanlıkta kalmasını gerektirir. Kişi iki yöne birden bakamaz."

Bu nedenle gölgeyi genellikle dolaylı yoldan, başkalarının hoş olmayan özellikleri ve eylemlerinde, onu gözlemlemenin tehlike arz etmediği *dışarıda bir yerlerde* görürüz. Bir grup veya bireyin, tembellik, aptallık, bedensel zevklere düşkünlük veya ruhanilik gibi bir özelliğine aşırı bir tiksinme veya hayranlıkla kendimizden geçecek denli şiddetli bir tepki gösterdiğimizde bu, kendi gölgemizin bir tezahürü olabilir. Bu özelli-

ği kendimizde görmemek için bilinçdışı bir çabayla onu kendimizden uzaklaştırır ve başkalarına atfederek onlara *yansıtırız.*[3]

Jungiyen analist Marie-Louise von Franz, yansıtmanın sihirli bir ok atmaya benzediğini söyler. Muhatabınızın yansıtmayı kabul eden yumuşak bir noktası varsa ok hedefine ulaşır. Öfkemizi memnuniyetsiz bir ahbabımıza, baştan çıkarıcı cazibemizi çekici bir yabancıya, manevi niteliklerimizi bir guruya yansıttığımızda ok yerini bulur ve yansıtma hedefine yapışır. Âşık olunduğunda, mükemmel bir kahraman veya mükemmel bir kötü adam keşfedildiğinde olduğu gibi, o andan itibaren gönderen ve alan esrarengiz bir ittifakla birbirine bağlanır.

Demek ki kişisel gölge gelişmemiş ve ifade kazanmamış olan envai çeşit potansiyeli barındırır. O, bilinçdışının egoyu tamamlayan kısmıdır ve bilinçli kişiliğin kabul etmek istemediği için yok saydığı, unuttuğu ve gömdüğü ama başkalarıyla rahatsızlık verici yüzleşmelerde yeniden keşfettiği özellikleri temsil eder.

GÖLGEYLE KARŞILAŞMA

Gölgeye doğrudan bakamayız ancak o günlük yaşamın içinde kendini gösterir. Onunla, örneğin gizli, bayağı veya korktuğumuz duygularımıza ifade kazandıran mizahta karşılaşırız (müstehcen ve kaba şakalar gibi). Muz kabuğuna basıp düşen birisi veya tabulaşmış bir beden uzvuna atıfta bulunmak gibi komik bulduğumuz şeylere yakından baktığımız zaman gölgenin iş başında olduğunu keşfederiz. John Sanford, mizah duygusundan yoksun olan insanların fazlaca bastırılmış bir gölgeleri olabileceğinden bahseder. Şakalara gülen ekseriya gölge benliğimizdir.

İngiliz psikanalist Molly Tuby, bilmeyerek de olsa her gün gölgeyle karşılaştığımız altı farklı durum ileri sürer:

- Başkalarıyla ilgili abartılı hislerimizde ("Bunu yapmış olabileceğine inanamıyorum!" veya "Bu kıyafeti nasıl giyer anlamıyorum!")
- Bize ayna olma işlevini gören kişilerin olumsuz geri bildirimlerinde ("Bu beni aramadan üçüncü geç kalışın.")

3 Yansıtma: bkz. JTS

- Farklı insanlar üzerinde sürekli bir şekilde aynı rahatsız edici etkiyi yarattığımız etkileşimlerde ("Ben ve Sam senin bize dürüst davranmadığını hissediyoruz.")
- Dürtüsel ve kasıtsız eylemlerimizde ("Ay ben böyle demek istememiştim!")
- Aşağılandığımız durumlarda ("Bana böyle davranması beni çok utandırıyor.")
- Başkalarının hataları karşısında hissettiğimiz abartılı öfkede ("İşini bir türlü zamanında bitiremiyor!" ya da "Vay be! Cidden kilosunu kontrol edemiyor.")

Güçlü utanç ve öfke duygularına kapıldığımız veya davranışımızın uygunsuz olduğunu fark ettiğimiz böyle zamanlarda beklenmeyen bir şekilde patlak veren gölgedir. Genellikle ortaya çıktığı hızla geri çekilir çünkü gölgeyle karşılaşma, öz-imajımız açısından korku uyandırıcı ve sarsıcı bir deneyim olabilir. Bu nedenle, kendi karanlığımızın bir kısmını açığa vurabilecek öldürme fantezisini, intihar düşüncesini veya utanç verici kıskançlığı neredeyse hiç fark etmeden aceleyle inkâra yönelebiliriz. Psikiyatrist R. D. Laing, zihnin inkâr refleksini şiirimsi bir dille şöyle tanımlar:

Düşündüklerimiz ve yaptıklarımızın kapsamı
fark edemediklerimizle sınırlıdır.
Ve fark edemediğimizi
fark etmediğimiz için
fark edememenizin
düşünce ve eylemlerimizi
nasıl şekillendirdiğini
fark edene kadar
değiştirebileceğimiz
çok az şey vardır.

Laing'in söylediği gibi, inkâr işlevini yerine getirirse fark edemediğimizi fark etmeme olasılığı da söz konusudur. Örneğin, kişinin derinlerdeki ihtiyaç ve değerlerinin farklı bir yöne girme, hatta belki de

180 derece değişme eğiliminde olduğu orta yaş döneminde gölgeyle karşılaşma sık görülen bir şeydir. Bu, alışkanlıkları kırmayı ve uyuyan yetenekleri uyandırıp geliştirmeyi gerektirir. Çağrıya kulak vermeyerek aynı şekilde hayatımıza devam edersek orta yaşın bize öğreteceklerinden bihaber kalırız.

Mistiklerin 'ruhun karanlık gecesi' olarak bahsettikleri durumun çağdaş bir eşdeğeri olan depresyon da karanlık tarafla felç edici bir yüzleşme olabilir. Uzun saatler çalışma mecburiyeti, başkalarının tahrikleri veya çaresizlik duygularımızı hafifleten antidepresan ilaçlar gibi dışsal etkenler, yeraltına inmemiz için içeriden gelen ısrarlı çağrının sesini bastırabilir. Böyle olduğunda melankolimizin amacını kavramakta başarısız oluruz.

Gölgeyle karşılaşma, yaşamın hızını yavaşlatmayı, bedenin verdiği ipuçlarını dinlemeyi ve gizli dünyadan gelen şifreli mesajları sindirmek için yalnız kalacak zamanı kendimize ayırmayı gerektirir.

KOLEKTİF GÖLGE

Bugün, gazeteyi her açtığımızda veya akşam haberlerini her izlediğimizde insan doğasının karanlık yüzüyle karşı karşıya kalıyoruz. Gölgenin daha da çirkin olan etkileri, modern elektronik köyümüzde küresel olarak yayınlanan günlük büyük medya mesajlarıyla bizlere görünür kılınmakta. Dünya *kolektif gölgenin* sahnesi haline geldi.

Kolektif gölge (insani kötülük) hemen her yerde gözlerini dikmiş bize bakıyor: Gazete manşetlerinden bağırıyor; sokaklarımızda dolaşıyor; evsiz barksız kapı aralarında uyuyor; şehirlerimizin kenar mahallelerinde seks dükkanlarını mesken tutuyor; yerel tasarruf ve kredilerden paramızı zimmetine geçiriyor; güce aç politikacıları yozlaştırıyor ve adalet sistemimizi yoldan saptırıyor; işgalci orduları sık ormanlardan ve kum çöllerinden geçiriyor; aklını yitirmiş liderlere silah satıyor ve kârını gerici isyancılara veriyor; gizli borularla nehir ve okyanuslarımızı kirletiyor ve yiyeceklerimizi görünmez böcek ilaçlarıyla zehirliyor.

Bu gözlemler gerçekliğin İncil versiyonunu yerlere çalan yeni bir köktencilik değil. Çağımız hepimizi zorunlu tanıklara çevirdi. Bütün dünya seyrediyor. Politikacıları, beyaz yakalı suçluları ve fanatik teröristleri kandıran şeytani gölgelerin korkutucu hayaletinden kaçınmanın bir yolu yok. İçsel olarak hissettiğimiz bütünleşme arzusu (ki günümüzde

küresel iletişimin işleyiş biçiminde tezahür ediyor) bizleri bugün her yerde bulunan çelişkili riyakârlıkla yüzleşmeye zorluyor.

Birçok birey ve grup yaşamın sosyal anlamda kabul gören tarafını ifade ederken diğerleri ağırlıklı olarak toplumca reddedilen tarafını hayata geçiriyor. Bunlar olumsuz grup yansıtmalarının hedefi haline geldiği zaman kolektif gölge günah keçisi bulma, ırkçılık yapma veya düşman yaratma şekline bürünüyor. Komünizm karşıtı Amerikalılar için SSCB kötü imparatorluk. Fanatik Müslümanlar için Amerika en büyük şeytan. Nazilere göre Yahudiler haşarat Bolşevikler. Çileci rahiplerin dediğine bakılırsa cadılar şeytanla aynı kulvarda yüzüyor. Güney Afrikalı apartheid savunucularına veya Ku Klux Klan'ın Amerikalı üyelerine göre siyahlar insandan aşağı varlıklar ve beyazlara tanınan hak ve ayrıcalıklara layık değiller.

Bu güçlü duyguların hipnotik etkisi ve bulaşıcı tabiatı tüm dünyada ırksal zulmün, dini savaşların ve günah keçisi bulma taktiklerinin evrensel olarak yaygınlaşmasında açık bir şekilde görülüyor. İnsanlar böyle yöntemlerle başkalarını canavarlaştırarak kendilerinin tertemiz olduklarından ve düşmanları öldürmenin, kendileri gibi olanları öldürmekle aynı şey olmadığından emin olmak istiyorlar.

Tarih boyunca gölge, insanın hayal gücü vasıtasıyla kâh bir canavar, kâh bir ejderha, kâh Frankenstein, kâh beyaz bir balina, kâh bir uzaylı, kâh kendimizle özdeşleştiremeyeceğimiz kadar aşağılık, bizlerden bir gorgon kadar uzak bir adam olarak boy gösterdi. Demek ki insan tabiatının karanlık tarafını ortaya çıkarmak sanat ve edebiyatın temel amaçlarından biridir. Nietzsche'nin dediği gibi: "Sanat gerçeklikten ölmeyelim diye var."

Bir şeyi hayalimizde kötü ve demonik olarak canlandırmak için sanat ve medyayı kullanarak onun üzerinden güç kazanmaya, büyüsünü kırmaya çalışırız. Buna siyasi propaganda da dahildir. Bu nokta, savaş çığırtkanları ve fanatiklerle ilgili şiddet içeren haberlere neden mıhlandığımızı açıklamaya yardımcı olabilir. Dünyamızdaki kaos ve şiddeti tiksindirici bulduğumuz halde onların çekimine kapılıp zihnimizde bu *ötekileri* kötülüğün taşıyıcılarına, medeniyetin düşmanlarına dönüştürürüz.

Yansıtma, korku romanlarının ve filmlerinin muazzam popülaritesini de açıklamaya yardımcı olabilir. Gölge tarafımızın dolaylı bir şekilde

canlandırılmasıyla kötü dürtülerimiz uyarılır ve belki de kitap veya tiyatronun sunduğu güvenli ortamda boşaltılabilirler.

Çocuklar gölge sorunuyla genellikle iyi ile kötü güçler ve iyilik perileri ile ürkütücü demonlar arasındaki savaşı tasvir eden masalları dinleyerek tanışırlar. Onlar da dolaylı olarak, erkek veya kadın kahramanlarının başlarına gelenlerden dolayı acı çeker ve böylece insan kaderinin evrensel motiflerini öğrenirler.

Günümüzde medya ve müzik arenalarının sansür savaşında karanlığın sesini boğanlar, onun acilen işitilme ihtiyacını anlamıyor olabilirler. Sansürcülerin, çocukları koruma çabasıyla yeni baştan yazdıkları "Kırmızı Başlıklı Kurt" masalında kurt artık çocukları yemiyor ve çocuklar karşılaşacakları kötülükle yüzleşmek için hazırlıksız bırakılıyorlar.

Ailelerin de toplumlarda olduğu gibi oturmuş tabuları ve yasak alanları vardır. *Aile gölgesi*, bir ailenin bilinçli farkındalığınca reddedilen her şeyi; ailenin öz-imajını fazlaca tehdit ettiğini düşündüğü duygu ve eylemleri içerir. Bu, namuslu ve muhafazakâr Hıristiyan bir ailede sarhoş olmak veya başka inançtan birisiyle evlenmek olabilir; liberal ve ateist bir ailede, eşcinsel bir ilişki seçmek anlamına gelebilir. Önceden toplumumuzda kadına uygulanan şiddet ve çocuk istismarı aile gölgesinde saklanıyordu; bunlar günümüzde geniş çapta gün ışığına çıktılar.

Karanlık taraf yeni bir evrimsel gelişme değildir; uygarlık ve eğitimin sonucu olarak meydana çıkmamıştır. Kökleri, hücrelerimize dek uzanan *biyolojik* gölgede yatar. Neticede en eski atalarımız, canlarını dişlerine takarak hayatta kalabildiler. İçimizdeki hayvan –çoğu zaman kafeste de olsa hâlâ yaşıyor.

Pek çok antropolog ve sosyobiyolog insan kötülüğünün hayvani saldırganlığımızı dizginlemek, kültürü doğaya tercih etmek ve ilkel vahşiliğimiz ile teması kaybetmek sonucunda ortaya çıktığına inanır. Hekim antropolog Melvin Konner, *The Tangled Wing*'de,[4] bir hayvanat bahçesine gittiğini, orada 'Dünyadaki En Tehlikeli Hayvan' yazan bir tabela gördüğünü ve bir aynaya bakıyor olduğunu fark ettiğini anlatır.

4 'Dolaşık Kanat': Kitabın içeriğine göre 'Girift Kanat' da olabilir. -ç.n.-

KENDİNİ TANI

Eski zamanlarda insanlar, kişisel, kolektif, ailevi ve biyolojik olmak üzere gölgenin birçok boyutunu kabul ediyorlardı. Klasik dönemde Yunanlılar tarafından Parnassus Dağı'nın yanına inşa edilen ve artık yıkılmış olan Delfi'deki Apollo Tapınağı'nın lento parçaları üzerine tapınak rahipleri, bugün bizim için hâlâ büyük anlam taşıyan iki kaide kazıdılar. Bunlardan ilki, 'Kendini Tanı', genel anlamıyla görevimiz ile alakalıdır. Işık tanrısının rahibi ise 'Kendinin tamamını tanı' diye nasihatte bulunmuştur ki bu, bilhassa 'karanlık tarafını tanı' olarak anlaşılabilir.

Bizler Yunan zihniyetinin doğrudan mirasçılarıyız. Gölge benliğimiz yani bilinmek istemeyen o yıkıcı unsur, kendimizi bilmenin ağır yükü olmaya devam ediyor. Yunanlılar bu sorunu çok iyi anlamışlardı ve dinleri hayatın karanlık tarafını telafi ediyordu. Her yıl Delfi'nin yukarısındaki aynı dağın yanında, doğa tanrısı Dionysus'un insanlardaki güçlü ve yaratıcı mevcudiyetini yücelten meşhur Baküs şenliklerini düzenliyorlardı.

Bugün Dionysus bizler için sadece hakir gördüğümüz haliyle, kötülüğün bir simgesi olan Şeytanın oyma imgelerinde mevcut. Artık kabul edilen ve hürmet gösterdiğimiz bir tanrı değil; Cennet'ten kovulan melekler diyarına sürgün edildi.

Marie-Louise von Franz, İblis ile kişisel gölge arasındaki ilişkiyi kabul eder ve şöyle der: "Doğanın bütünlüğü içerisinde ilahi unsurdan ayrılmayı temsil ettiği ölçüde bireyleşme ilkesi, aslında şeytani unsur ile ilişkilidir. Şeytani yönler, yıkıcı olan unsurlardır (emosyonlar, otonom güç dürtüsü vb.). Bunlar kişiliğin bütünlüğünü bozarlar."

AŞIRIYA KAÇMA

Delfi'deki diğer bir yazıt, yaşadığımız dönemi muhtemelen daha iyi anlatır. Artık paramparça olan dünyevi tapınağından, "Aşırıya kaçma," diye seslenir Yunan tanrısı. Klasik edebiyat uzmanı E. R. Dodds, bu ilkeyi şöyle yorumlar: Yalnızca aşırılığı bilen bir halk böylesi bir düsturla yaşayabilirdi. Yalnızca şehvet, doyumsuzluk, öfke, açgözlülük ve her anlamda aşırıya kaçma kapasitelerinin farkında olanlar; uygunsuz aşırılık potansiyellerini anlayıp kabul edenler, eylemlerini bir nizama getirip medenileştirmeyi seçebilirler.

Ciddi aşırılıkların yaşandığı bir dönemdeyiz: Çok fazla insan, çok fazla suç, çok fazla sömürü, çok fazla kirlilik, çok fazla nükleer silah var. Kendimizi hiçbir şey yapamayacak kadar güçsüz hissetsek dahi bunlar kabul edip kınayabileceğimiz aşırılıklar.

Bunlarla ilgili *yapabileceğimiz* bir şeyler var mı aslında? Pek çok insan açısından aşırılığın kabul edilemez olan nitelikleri doğrudan bilinçdışında bulunan gölgeye gider veya 'karanlık' davranışlarda ifade bulur. Birçoğumuzun hayatında bu aşırılıklar, güçlü olumsuz duygu ve eylemler, nevrotik ıstırap, psikosomatik hastalıklar, depresyon ve madde bağımlılığı şeklinde semptomlar olarak kendini gösterir.

Senaryolar şu görüntüleri arz edebilir: Aşırı arzu hissettiğimizde bu arzuyu gölgeye iter, sonra başkalarını göz önünde bulundurmadan onu hayata geçiririz; aşırı bir açlık hissettiğimizde bu açlığı gölgeye iter, sonra fazla yemek yiyerek, tıkınarak ve ardından istifra ederek bedenimize zarar veririz; aşırı bir lüks hayat özlemi yaşıyorsak bu özlemi gölgeye iter, sonra da onu uyuşturucu ve alkol bağımlılığı gibi hedonist faaliyetlerde ve anlık tatminlerde bulmaya çalışırız. Bu liste böylece uzayıp gider. Gölge aşırılığındaki artışı toplumumuzun şu alanlarında görmek mümkündür:

- Bilgi ve tabiatın tahakkümü için kontrolsüz bir şekilde güç edinme dürtüsünde (ki bu, bilimlerin ahlak dışılığında ve iş dünyası ile teknolojinin denetim dışı evliliğinde ifade bulur).
- Kendini haklı gören bir tavırla başkalarına yardım etme, onları iyileştirme zorlantısında (ki bu şifa sunan mesleklerde çalışanların çarpık ve birbirlerine bağımlı rollerinde ve doktor ve ilaç şirketlerinin açgözlülüğünde ifade bulur).
- Hızlı tempolu, insani koşullara sahip olmayan iş yerlerinde (yabancılaşan iş gücünün ilgisizliği, teknolojik gelişmenin yarattığı planlanmamış iktisadi değer kaybı ve kibir sendromu[5] ile ifade bulur).

5 Kibir sendromu: Güç zehirlenmesi, hubris sendromu veya kısaca hubris olarak da geçen siyasi bir terim. -ç.n.-

- İş büyümesi ve gelişmesinin maksimizasyonunda (kaldıraçlı satın almalar,[6] vurgunculuk, içeriden bilgi ticareti ve tasarruf ve kredi fiyaskosunda ifade bulur).
- Doğası gereği kontrol edilemez olan mahrem yaşantımızı kontrol etme arzusunda (yaygın olan narsisizm, kişisel istismar, başkalarını manipüle etme ve kadın ve çocukların istismarı şeklinde ifade bulur).
- Ve her daim mevcut olan ölüm korkumuzda (sağlık ve formumuzu koruma, diyet, ilaçlar ve her pahasına uzun ömür takıntımızda ifade bulur).

Bu karanlık güçler toplumumuzu her alanda yönetmekteler. Bununla birlikte, kolektif aşırılığımız için bugüne kadar denediğimiz çözümler muhtemelen sorunun kendisinden daha da tehlikeli. Misal olarak faşizmi ve otoriter rejimleri, sosyal düzensizliği, yaygın ahlaki çöküşü ve aşırı serbestliği kontrol altına almaya çalışan gerici girişimlerin sebep olduğu dehşet sahnelerini aklınıza getirin. Yakın zamanlarda kendi kıyılarımızda ve deniz aşırı ülkelerde ilerici fikirlere karşı dini ve siyasi köktencilik coşkusu yeniden şahlanarak W. B. Yeats'in sözleriyle "Dünya üzerine katıksız anarşinin salınması" için cesaret verdi.

Jung, "Akıl dünyamızın altında başka bir dünyanın gömülü olduğunu unuttuk. İnsanlık bunu itiraf edecek cesareti bulmadan önce daha nelere katlanmak zorunda kalacak bilmiyorum," derken durumun vahametini yeterince vurgulamamıştı.

ŞİMDİ DEĞİLSE NE ZAMAN?

Tarih çok eski zamanlardan beri insan kötülüğünün sebep olduğu felaketleri kaydeder. Ulusların tamamı son derece yıkıcı neticeler doğuran kitlesel histerilerin içine çekilme eğiliminde olmuşlardır. Bugün Soğuk Savaş'ın sona ermiş gibi görünmesiyle bazı umut verici istisnalar söz konusu. Tarihte ilk defa uluslar tüm nüfuslarıyla kendileri üzerine düşünmeye başlayıp yön değiştirme çabası içine girdiler. Jerome S. Bernstein'in *Power and Politics*[7] adlı kitabında aktardığı ve açıklamaya gerek duymayan şu gazete haberini değerlendirin: Sovyet hükümeti ülkedeki

---

6 Kaldıraçlı satın alma: Borç ile şirket satın alıp, şirketin kazandığı parayla borcu kapatma. -ç.n.-

7 'Güç ve Politika' -ç.n.-

tüm tarih sınavlarını geçici olarak iptal ettiğini açıkladı. 11 Haziran 1988 tarihli *The Philadelphia Inquirer*'ın haberine göre:

> Sovyetler Birliği dün, tarih ders kitaplarının nesillerdir Sovyet çocuklarına, onların 'zihinlerini ve ruhlarını' zehirleyen yalanlar öğrettiğini söyleyerek 53 milyondan fazla öğrencinin tarih dersi final sınavını iptal ettiğini duyurdu. İptali bildiren hükümet gazetesi *Isvestia*, bu olağanüstü kararın mevcut liderliğin sona erdirmek istediği Stalinist siyasi ve ekonomik sistemi sağlamlaştıran yalanların nesilden nesile aktarılmasına bir son vermeyi amaçladığını söyledi... Gazete ön sayfadaki bir yorumunda, "Nesiller boyunca bizi aldatanların... suçları ölçülemez," dedi. "Bugün kendi ahlaki gevşekliğimizin acı meyvelerini topluyoruz. Konformizme boyun eğmenin ve şimdi utançtan suratımızı kızartan, çocuklarımıza hesabını nasıl vereceğimizi bilmediğimiz şeyleri ses çıkarmadan onaylamış olmanın bedelini ödüyoruz."

Bütün bir ulusun bu hayret uyandıran itirafı bir dönemin sonuna işaret ediyor olabilir. *Faces of the Enemy*'nin[8] yazarı Sam Keen'e göre "Güvende olan uluslar sadece 'ilahi kader' ve kutsanmış paranoyanın yarattığı sarhoşluğa karşı kendilerini sistematik olarak özgür bir basın ve isabetli tahminlerini dile getirebilen bir azınlık ile aşılayabilen uluslardır."

Bugün dünya görünüşte zıt iki yöne doğru ilerliyor. Bazıları fanatik, totaliter rejimlerden uzaklaşıyor; diğerleri oldukları yerde ayak diretiyorlar. Bu denli büyük güçler karşısında kendimizi çaresiz hissediyor olabiliriz. Bu konulara dair herhangi bir şey hissediyorsak bu elbette kolektif açmazımızda kasti olmayan suç ortaklığımızın doğurduğu vicdan azabından kaynaklanıyor olmalı. Bu ikilem, yüzyılın ortalarında Jung tarafından isabetli bir şekilde ifade edilmişti: "Bütün (ki bu ister ait olduğumuz ulus, ister bizim de parçası olduğumuz insanlık olsun) neyden mustaripse iç ses onu bilince getirir. Ne var ki iç ses bu kötülüğü bireysel biçimiyle gösterdiği için ilk başta tüm bu kötülüğün bireysel karakterin bir özelliği olduğunu zannederiz."

Kendimizi kitlesel bilinçdışı güçlerin harekete geçirebileceği insani kötülükten korumak için tek bir silahımız var: Daha fazla bireysel farkındalık. İnsan davranışının ortaya koyduklarından bir ders çıkarmayı

8 'Düşmanın Yüzleri' -ç.n.-

veya öğrendiklerimizin gerektirdiklerini hayata geçirmeyi başaramazsak bireyler olarak kendimizi değiştirme ve böylece dünyamızı kurtarma gücümüzü kaybetmiş oluruz. Evet, kötülük her zaman bizimle olacak. Ancak başıboş bırakılmış kötülüğün doğurduğu sonuçlara tahammül etmek zorunda kalmaya da gerek yok.

Jung, 1959'da "Psikolojik tutumumuzda büyük bir değişiklik gerçekleşmek üzere," demişti. "Tek gerçek tehlike insanın kendisi. Esas büyük tehlike insan. Biz ise bu durumdan acınası bir şekilde bihaberiz. Başımıza gelecek tüm kötülüklerin kaynağı biziz."

Karikatürist Walt Kelly's Pogo bunu basit bir şekilde şöyle dile getirdi: "Düşmanla tanıştık ve o biziz." Bugün bireysel güç fikrine yeni bir psikolojik anlam verebiliriz. Gölgeyle yüzleşmenin gerçekleştiği sınır –her zaman olduğu gibi—bireyin kendisidir.

GÖLGEYİ SAHİPLENMEK

Gölgeyle buluşmanın amacı, onunla devamlı bir ilişki geliştirmek, bilinçli tutumlarımızın tek yanlılığını bilinçdışı derinliğimiz ile dengeleyerek benlik hissimizi genişletmektir. Roman yazarı Tom Robbins, "Gölgeyle yüz yüze gelmenin amacı doğru yerde, doğru şekilde olmaktır," der. Jung'un işaret ettiği gibi biz onunla doğru bir ilişki içinde olduğumuzda bilinçdışı demonik bir canavar değildir: "Yalnızca ona karşı bilinçli tavrımız tamamen yanlış olduğu zaman tehlikeli hale gelir."

Gölge ile kurulan doğru ilişki bizi gömülü olan potansiyellerimize geri götürmek gibi harika bir hediye sunar. Gölge ile yaratıcı bir ilişki geliştirmeye yönelik devamlı bir çabayı ifade etmek için bizim geliştirdiğimiz bir terim olan *gölge-çalışması* ile:

- Kendimizi daha eksiksiz bir şekilde tanıyarak daha gerçekçi bir samimiyetle kabul etmeyi başarabiliriz.
- Gündelik hayatımızda beklenmedik bir şekilde ortaya çıkan olumsuz duyguları etkisiz hale getirebiliriz.
- Kendimizi, olumsuz duygu ve eylemlerimizle ilgili olan suçluluk duygusu ve utançtan daha da özgürleşmiş hissedebiliriz.
- Başkalarıyla ilgili düşüncelerimizi etkileyen yansıtmaların farkına varabiliriz.

- Daha dürüst bir öz-sorgulama ve dolaysız iletişim vasıtasıyla ilişkilerimizi iyileştirebiliriz.
- Reddedilen benliği sahiplenmek için rüyalar, çizim, yazı ve ritüeller aracılığıyla yaratıcı hayal gücünü kullanabiliriz.

Muhtemelen... muhtemelen bu şekilde, kolektif gölgenin yoğunluğuna, kişisel karanlığımızı eklemekten kaçınabiliriz.

İngiliz Jungiyen analist ve astrolog Liz Greene, hem karanlığın taşıyıcısı hem de umut ışığı olarak gölgenin paradoksal tabiatına işaret eder: "Kişiliğin ıstırap içindeki kötürüm tarafı hem değişmemekte direnen karanlık gölgedir hem de kişinin hayatını ve değerlerini dönüştüren kurtarıcı. Kurtarıcı gizil hazineyi elde edebilir, prensesi kazanabilir veya ejderhayı öldürebilir, çünkü o, bir şekilde işaretlenmiştir –çünkü o anormaldir. Gölge hem kurtarılmaya ihtiyaç duyan o berbat şeydir, hem de bu kurtuluşu sağlayabilecek olan acılar içindeki kurtarıcı."

1. BÖLÜM

. . . . . .

GÖLGE NEDİR?

Herkesin bir gölgesi vardır ve bilinçli yaşamında birey ona ne kadar az yer verirse gölge o denli karanlık ve yoğun olur. En iyi niyetlerimizi her anlamda köstekleyen bilinçdışı bir engel vücuda getirir.

C. G. JUNG

Yine de burada bir gizem var ve bu benim anladığım bir gizem değil: Öteki oluşun ve hatta kötücül olanın verdiği sızı olmadan; sağlığın, akıl sağlığının ve şuurun alt katmanlarının o korkunç enerjileri olmadan hiçbir şey işe yaramaz, yarayamaz. Sizlere iyiliğin yani gündüz benliğimizin iyilik olarak adlandırdığı şeyin; sıradan olanın, düzgün ve münasip olanın –tüm bunların kendi gölge taraflarından daimi olarak akan gizli güçler olmadan hiçbir anlam ifade etmediklerini söylüyorum.

DORIS LESSING

İnsanın gölgesi, diye düşündüm, onun kibridir.

FRIEDRICH NIETZCHE

Kabul ediyorum, bu karanlık şey bana ait.

WILLIAM SHAKESPEARE

. . . . . .

GİRİŞ

Cismi olan her şey gölge düşürür. Işık için karanlık ne ise ego için gölge odur. Bizi insan yapan özellik budur. İnkâr etmek istesek de kusurluyuz. Ve belki de insanlığımızı, kendimizde kabul etmediğimiz şeylerde (saldırganlığımızda ve utancımızda, kabahatimizde ve ıstırabımızda) keşfederiz.

Gölge birçok tanıdık isimle anılır: Reddedilmiş benlik, İncil ya da mitolojideki karanlık ikiz veya karanlık kardeş, eş benlik,[1] bastırılmış benlik, alter-ego, id. Karanlık tarafımızla yüz yüze geldiğimizde gölge ile karşılaşmayı tasvir etmek için şeytanla güreşmek, yeraltına iniş, ruhun karanlık gecesi, orta yaş krizi gibi metaforlar kullanırız.

Hepimiz bir gölgeye sahibiz. Yoksa gölgemiz mi bize sahip? Carl Jung, "Seni yutan bir aslanı nasıl bulursun?" diye sorarak bu soruyu bir bilmeceye dönüştürmüştü. Gölge, tanımı gereği bilinçdışı olduğu için onun içeriğinin dayattığı bir etki altında olup olmadığımızı anlamak her zaman mümkün olmaz.

Jung her birimizin *gölge, ast kişilik*[2] veya *alter-ego* tanımlarının anlamlarını sezgisel olarak bildiğimizi söylemiş ve sıradan insana atıfta bulunarak "Ve eğer unuttuysa da bir Pazar vaazı, karısı veya vergi tahsildarı hafızasını kolayca tazeler," diyerek espri yapmıştı.

---

1 'Öteki' olarak çevrildiği veya (Alm.) doppelganger olarak kullanıldığı da oluyor. İngilizce metinde: The Double. Otto Rank'ın aynı isimli kitabı Türkçeye *Eş Benlik: Bir Psikanaliz Çalışması* olarak çevrildiği için ben de bu şekilde çevirdim -ç.n.-

2 'Inferior Personality'nin Jungiyen tipolojideki 'inferior function' ile aynı veya benzer anlamlara gelebileceğini varsayarak Jungiyen analist Didem Çivici'nin kullandığı şekliyle 'çekinik' kişilik diye çevirmek de muhtemelen mümkündür. -ç.n.-

Another random document with
no related content on Scribd:

to one master? The dog who loses one master, to be kindly adopted by another, suffers from the change only until he has grown accustomed to the new touch upon his head. His heart beats as happily in a little while to the new tread along the garden walk. He is still faithful in his allegiance—to the hand that feeds him. When the old master returns he will remember, till then he will philosophize.

The Burmese woman who is sold to the white man has this advantage over his dog. The Unexpected does not occur. She knows that she will, possibly, change masters more than once in her life. She may prefer one to another, but, in most cases, the change is accepted philosophically and is followed by few heart-burnings and useless regrets. So that the man be just to her and kind, so that he clothe her and approve of her housekeeping, she is content. Her lighthearted affection goes to the children, who are bone of her bone, and of whom she need not stand in awe.

If the man has any notion of fair play, when the time comes for him to leave her, he will provide for the children; if he deny all responsibility, there are still the missions, who look upon such things with solemn and sentimental eyes, and are, consequently, helpful.

Cyprian learnt during the next two years to understand this enduring passivity of the Buddha's children. Not that they followed blindly the precepts of the Great Teacher: they had simply adapted them to the changing times and needs of the Race.

Little Hla Byu was a regular attendant on festival occasions at the Aracan Pagoda in Mandalay. She knelt before the big gold Buddha, solid from many coatings of precious metal, when the flickering candles dripped grease, and the scent of the incense-sticks penetrated through the scent of perspiring humanity.

There, she prayed for her son. She did not consciously connect him with the foreign father who might, any day, desert her for a woman of his own race, and legitimately deny all that linked him to his former life. She prayed quaintly, mechanically, regarding the proceeding in the light of a charm, and with no very clear idea as to who should hear the prayer. The priests should know. But the priests, indeed, if they knew anything up at their bare stone

monastery, should have taught that the Master could not hear the cry of human suffering or desire, even if he would, since he had obtained the final Silence, "where beyond these voices there is peace." But, to Hla Byu, spirits there must be—Someone, Anyone. Prayer could do no harm, anyway, and might certainly do good. Contemplation was not for the Burman-in-the-street, but any follower of the Buddha can hold a wooden rosary and repeat two thousand times in a dull monotone, some such golden truth as that "Honesty is the best policy," before leaving the lighted Pagoda and going back to the bazaar to cheat his brother.

At least, her creed gave some outlet to those emotions which the practical things of life cannot satisfy.

She was richer than Cyprian, who had none. The simple honesty of her beautified their relationship. Nature, surely, must have meant just this simplicity between the sexes in ministering to each other's needs. He knew that Ferlie would have been struck with the hypocrisy of Society-life in the big towns of Burma.

There the white women-folk knew of such as little Hla Byu but pretended ignorance. No aspiring mother would encourage her daughter to join hands with an ex-public-school boy at the beginning of his career and flit away into the jungles to share the making of his future. That was Hla Byu's part. But, later, when the same future was assured, when the public-school boy had become submerged in the fever-eaten official with a bank-book and, possibly, a passion-ravaged past, then it was the turn of some clear-eyed débutante to receive with thankfulness God's gift of a good man's love—and his motor-car.

* * * * * *

Cyprian's face, bent over the official note-paper upon which he had been idly sketching while listening to the klop-klop of the postman's mule mounting the hill, was less lean now and far less strained. The great bitterness curving the corners of his mouth was contradicted by the level calm with which his eyes looked out across to the horizon despite their awareness that the Lot had fallen unto him in a rugged ground.

A slight stir in the vicinity of the waste-paper basket caused him to turn his head, and, with an oddly detached air, he surveyed for some moments the explorations therein of a naked baby.

Its creamy amber skin shone like satin in the sunlight, relieved by its stiff cap of black hair. And the eyes riveted suddenly upon Cyprian's were widely set apart and, most incongruously, most tellingly, blue.

The man, unexpectedly, with a brusque movement of his head, shook down the eye-glasses he used to correct his astigmatic vision when concentrating for long upon close writing, and the small inquiring face receded, mercifully blurred.

But its marked and precocious intelligence remained branded upon his mentality as if somebody had pasted an imperfectly-developed photograph there.

"One is responsible," and he turned the word over in his mind, stupidly probing its meaning.

Hla Byu picked up the restless bundle as she flitted into the shaded gloom of the sitting-room, out of the white glare blocked by the verandah chicks.

Cyprian absently received his letters from her hands.

"The school is in Maymyo," he said inconsequently. "It will be best for him to go where there will be others like him."

The puzzled wonderment of her expression merged into amusement. She had learnt something of this man during the last two years. Something, also, of latent powers in herself which he would have paid much, in after life, to have left unstirred. She gave a tiny exclamatory chirp of laughter.

"At fourteen months, Thakin? That would, indeed, be somewhat early, even for him."

With relief he recalled that the time for such decisions was not yet. One might drift a little longer....

But Fate disproved that. Among the official letters lay one in a strange handwriting. He turned it over incuriously, but there was a seal on the back which quickened his interest. He could not recollect where he had seen it before. The first words of the letter startled him.

"Dear Ferlie's Cyprian,"—Stiffening, he turned the sheet over to read the signature, "B. Trefusis." Then he remembered. A tea-shop.... Ferlie buried in ice-cream and, to the right of her, a vivacious shingled head ... the same seal on a thin white wrinkled finger, curved over a plate of honey-coloured scones. He spread the letter out upon the blotting-paper and, resting his drawn forehead on sheltering palms, read it slowly through.

"If you were ever a friend of Ferlie's, try and come to her. Once, I should have said, if you were ever a friend of Ferlie's try and leave her. I never considered you a successful substitute for the uncle she did not possess, but the very difference in age between you, which I deplored, I now rejoice in. Perhaps, she will confide in you; perhaps, you will be able to help where the few that are near and dear to her are excluded from helping.

"For all I know, you may have forgotten that there ever was a Ferlie. This may find you with another woman at your side. You may have ties—children; then, for their sakes, come and hold out your hand in friendship to a child you once knew. I am not satisfied with the little I gleaned about her marriage. I am not satisfied with the accounts I heard of you then. The only thing I am satisfied about is that Ferlie needs you and would tell you what she will not tell me. Perhaps, you may have the key to the whole situation; perhaps, you know nothing. At any rate, if you were ever a friend of Ferlie's come and learn."

After all, the ties which held him were slenderer than cobwebs; surprising the ease with which he snapped them.

Hla Byu did not question. She merely accepted. But her slanting brows creased painfully.

"Will the Thakin let me come back to him?"

Through the rising tumult of his mind he detected the note of alarm.

"There is nothing to fear," he told her. "I will arrange for regular money to be supplied to you. The child shall be provided for all during his life."

The momentary relief in her face struck a feeling of shame to Cyprian's soul. There were men, he knew, who would consider him quixotic. He blinked away the thought. Custom could not lessen the dominion of the Daimon in this matter. Responsible. For all that he had made of life. For the weakness which had originally driven him from his acknowledged sphere. For the narrowness which had spurned Ferlie's confidence in its rightful setting; for the indecision which had kept him from following his truest instincts to love and to declare his love; for the apathetic purposelessness through which he had accepted Burma's bribe of Hla Byu, and the child with the questioning blue eyes.

"What will happen no one can foretell," he said. "Serve another Thakin, or wait; in either case you can always appeal to me for your needs."

Seemingly satisfied, she nodded and then turned from him to hide something on her lashes which made rainbows of the sunshine. She had always been a little afraid of him, although he never got drunk, nor beat her, nor threw things about the house as she knew, from her friends, so many foreign masters did. He was always silent, work-absorbed, apart from her—it was like living with the marble Buddha on the river-bank, who eternally contemplated, in the regulation attitude, the water traffic slipping by on its very mortal affairs, from town to town. She clutched the baby to her in a spasm of passionate regret—although, of course, there remained nothing to regret since their future was assured.

"It has been peace here, Thakin?" she said, on a timid note of interrogation.

He laid a gentle hand upon the yielding shoulder; her tiny bones felt soft like a kitten's bones.

"It is never peace for long, child," he answered.

* * * * * *

He had wired the date of his arrival to Miss Trefusis; the compromise of a reply to the letter he had not felt capable of answering. But he was not prepared to see the severely stately figure of that decisive lady waiting at the docks.

She greeted him as if they had parted yesterday.

"People remain vivid to me," she said in explanation, leading him to the closed limousine. "We are motoring to my place near town, and your heavy luggage can go by train. You are coming to stay with me until you've had time to choose your roost. On the way down in the car I can elucidate. Meanwhile, a brief catechism will clear the air. Married?"

Cyprian shook his head.

"I am glad," said the old lady. "Your having no responsibilities will simplify matters. Was leave due to you?"

"I took 'Urgent Private Affairs'."

"Good. They should more than occupy your attention. Get in."

Her hand directed him towards the car.

Cyprian obeyed, hypnotized. Once they were seated she swung sideways to look him full in the face.

"Do you know why I have risked this? For love of Ferlie. You might have consigned me to the devil, had you developed into an official of high standing, very much married, with a brace of inarticulate, spectacled children. Instinct told me that you were alone in spirit, even if among your fellow-men; overworking, and living at the bottom of a mine, not of rubies, but of buried hopes. Was I right?"

He nodded, blinking nervously at his hands. Her voice had lost its hard-edged clarity.

"When I saw you two, one afternoon at the Zoo—you remember?—I thought that the link, strengthening between you as the years went on, was wholly unnatural. You were Ferlie's sun, though neither of you realized it. And she stood to you for refreshment and comfort and utter peace. Again—Was I right?"

He stirred uneasily.

"Can you not spare me this?"

"No," said Aunt Brillianna emphatically. "I can spare you nothing if Ferlie is to be spared a little. Listen."

She lowered her tone and, above the humming of the car, her voice ran on earnestly. Pain was again wrenching at his nerves and the sentences sounded blurred and disconnected....

"And no one knows the real truth. They are not, officially, separated, but she lives alone at Black Towers with John, her little boy...."

A companion of lesser perception might have faltered discouraged before his immobility. This one had the good sense to keep her eyes upon the shifting hedges.

"She tells us nothing, and lives like a nun, cloistered in her pathetic youth behind the walls of that crumbling old tomb. Mainwaring fills the town house with his friends, and there are queer stories afloat about him. He has never shown any interest in the child—looks upon its arrival as a duty mutually performed. There has been no public quarrel; no cruelty that we know of, and the rumours, however unsavoury, do not provide the evidence for divorce proceedings. In any case, Ferlie has joined the Church of Rome. Gave no explanation why; merely announced it as an accomplished fact. I saw a marble statue once, called 'Endurance.' It was in a private show, by an unknown man. A nude figure with hands extended to push back some invisible advancing foe. I bought it. There is terror in the face, lest the

unknown power should crush completely; but there is also cold resistance and the strength of despair. I will show you the thing. You, who remember Ferlie as so poignantly alive...."

The speaker broke off for a moment.

"... But I must come to the incident which prompted my letter to you. I had gone unexpectedly to Black Towers, and only John greeted me in that mausoleum of a hall. He is a Ferlie product all right, but only just four. And ... one never knows.... The servants told me that Lady Greville-Mainwaring was at home but could not be disturbed. I asked if she were ill. They denied that and, politely resistant to further inquiries, supplied me with papers, afternoon tea, and, being well acquainted with my erratic habits, asked if I would stay the night. I said 'yes,' and turned my whole attention to John in the hope of discovering what his mother was doing.

"'No one could ever go up between five and six,' he informed me. 'But go up where, John?' I asked. With some difficulty I extracted the fact that Ferlie was in the West Tower. I knew there were unused rooms in the towers. I asked him what his mother did there between five and six, and he said she shut the door and 'just was quiet,' adding proudly that he took her up messages if it was important.

"I hated the sound of these proceedings which he evidently regarded as normal. 'This is important, John,' I said. 'We won't tell anybody else, but you take me up to Mother.' He demurred at first—thought the occasion did not justify that weary journey—but, at last, I persuaded him. The steps were high and dark and narrow. We might have been perambulating in Dante's Purgatory as we circled round and round. We stopped outside the door of a circular room. So strict were her orders that she had ceased to expect intrusion, and only a curtain hid her from us. I stood for some while behind it, listening to the silence. John, queer intense little soul that he is, sat down on the top step nursing his legs, for he was never very strong and I suppose they ached from the climb. And suddenly perched up at that height in the dark, relieved only by the spears of ghost-coloured light shooting through the slit windows behind us on the stair, I lost my nerve and felt that, dishonourable or not, I must know what Ferlie was doing. If she had turned into a witch in that setting I was not prepared to be surprised."

Miss Trefusis stopped to wipe from her face the dampness which had gathered there. She gave a little gasp and moistened her lips.

"Cyprian. I stood and peeped through the curtain folds at a room soaked in gold light. I thought I was demented until I realized that the rays of the western sun must touch this turret last of any room in the house, and then they struck through a round aperture glazed with orange glass. When no longer dazzled by the discovery I found Ferlie. The place was unfurnished save for a cushioned oak chair in which she was sitting, motionless as if she had been dead for years. On the palm of one opened hand lay a spherical object which retained at one spot a pin-point of reflected light like a minute star. On this it seemed to me Ferlie's eyes were fixed, and, even when throwing discretion to the winds, I went in to her she neither spoke nor stirred.

"I stooped low to her face and realized that she could not be aware of my presence. She was in some sort of a trance. Terrified, my first idea was to rush for help. Mercifully, I thought better of it. I did not know what kind of help was needed. I could only guess that Ferlie was self-hypnotized. But with what object? And had the thing been accidental, or deliberate. Not daring to pick up what she held in her hand I saw it was a small golden apple.

"I went back to John and asked him where the nearest doctor lived. We were some while whispering while I dug for information, and during that delay I heard Ferlie give a long sigh. Back I sped to her side. The apple had rolled into her lap and her body relaxed as I hovered round like a distracted hen. Then, to my joy, I perceived that she was realizing me. She did not seem astonished, and lifting her head spoke as if hardly out of a dream.

"'Nearly,' she said. 'Very nearly. But there is always some Presence standing between him and myself—and it is not God.'

"I was tactful and apologetic, putting the blame of my intrusion on to John and pretending I saw nothing out of the way in finding her in the turret.

"But, later, by deduction and confidences half-won, I arrived at some sort of explanation. Ferlie had been dipping deep into the ultra-ancient and ultra-modern volumes of every species of literature which stock the Black Towers library.

"'Do you believe that mankind have lost the power of communicating with one another by thought-transference?' she asked me. 'If they ever had it,' I said, determined not to encourage her.

"But her face checked my inclination to snub.

"'Christ had it,' she said. 'He healed *from a distance*, and promised that all He did we might do. No one seems to have taken that promise seriously enough to test it—unless perhaps the Christian Scientists.'

"'I'd prefer to rely upon the twopenny post, myself,' I insisted. She shook her head and said, 'That would not be right in my case, Aunt B. I may only struggle to attain the fulfilment of the promise.'

"'With whom do you want to communicate by this unnatural method,' I asked. But she would not tell me. Only by accident I stumbled upon that item.

"Late that same night I heard through my open window a faint sound of somebody crying. It was one of those desperately still star-saturated nights. I was up in an instant and along the corridor without waiting for a candle. Ferlie's room was next to John's. Through his open door I watched her, but this time I did not rush in to put to flight any stray ministering angel who might be in the offing. Cyprian, it is a terrible thing to come, unawares, upon a soul in Gethsemane. What has lain between you two in the past I do not know; what may lie between you in the future I dare not think. But I at my eavesdropping post grew colder and colder. If Ferlie continued much longer to carry this secret burden I was certain she would go out of her mind. And I am convinced that whatever the stereotyped and doubtless to your mind worthy, principles to which you have succumbed in this matter, no man can count himself wholly irresponsible whose name is thus centred in a woman's prayers."

The great car swept forward, increasing speed along a clear stretch of road. Between the occupants for some moments there reigned an unbroken silence.

Then Cyprian spoke, still without moving; his rigidity outlined against the transparent pane.

"How far are we from Black Towers?"

"We pass within thirty miles of it."

"Then...." Their eyes met.

Aunt B.'s head jerked suddenly forward.

"I thought you'd understand." ...

CHAPTER XI

The Autumn twilight was thickening with milky opal reflections when they rolled through the heavy iron gates of the park. Gigantic trees shadowed the curving drive; every now and then sending a swirl of jewel-coloured leaves to join their brothers carpeting the soft turf.

They passed one copper beech, tinted like the understrands of Ferlie's hair. But, though the grounds were obviously well cared-for, nothing could relieve a brooding sense of desolation, due to the over-luxuriant vegetation which darkened the surroundings of an already dark, if beautiful, house.

Well-merited the name, Cyprian thought, as the solid old turret towers rose at last, picked out in inky silhouette against the flaming aftermath of sunset cloud.

Upon the flight of black marble steps a child was standing; a miniature bull's-eye lamp in his hands. He had evidently been trying to light it with the aid of a box of matches which would not strike.

A footman came down the stairs as the car drew up, and his expression of surprise gave way to placid recognition of its lady-occupant.

"Her ladyship said she was expecting you, Madam, but did not think that you would be arriving till Wednesday."

"I have brought a friend of hers with me," Miss Trefusis told him. "Where is she?"

The man did not answer; he had turned back to speak to his colleagues, now gathering about the limousine.

Jardine, the old butler, with the forceful impassive face, informed them that her ladyship should be told. He left them before the hall fire and glided away.

"I always regard him as a sort of Keeper of the Keys," whispered Miss Trefusis, hysterical with fatigue and achievement.

Cyprian took out his watch as if suddenly reminded of something, but he did not look at the time; only at the securing ring of a small gold key dangling from the watch-chain.

"He has been in the Family so many years," went on Aunt Brillianna, "that Ferlie says he believes himself a kind of Influence on the Greville-Mainwaring destinies."

The child, whose lamp one of the footmen had lighted now, passed through the hall, carrying it carefully. She called to him.

"Come here, John. Don't you know me to-day? Where is your mother?"

He was advancing towards her but checked himself at the inquiry.

"She said not to take no one up the stairs," he informed them with emphasis. "She are having a key made for the door."

He spoke clearly and with only a slight slurring of the S's which could not be described as a lisp but which gave a more human childishness to his unnatural gravity.

Scarcely concealing the effort it cost, Cyprian raised his head and looked at him. Yes. That hair, also, would have flaunted a rebellious crop of sunny waves had they been allowed to grow. He was too white and frail-looking for prettiness but it was with his mother's wide steady gaze that he returned Cyprian's survey which shifted first.

"Nonsense!" said Aunt B. on a low quaver of amusement, "you can't afford to be jealous of Ferlie's son."

Cyprian replied with a vexed laugh,

"Don't read me so clearly out loud. There are some things a man wishes to hide from himself."

She rose, holding out her hand to John.

"Take us to the foot of the stairs, laddie. I do not want you to go up. We may hear Mother coming down."

John hesitated, but, finally, led the way, vouchsafing one piece of news as he pushed back a nail-studded door.

"I have got a tricycle."

It gave Aunt B. her opening. At the foot of the stairs she turned and gestured to Cyprian, standing behind her.

"The key is not yet made to lock you out," she reminded him in an undertone. And aloud to John, "Show me the tricycle."

Was it not yet made? Cyprian asked himself; or, rather, would the lock be too rusty for it to turn, after such long disuse?

Up and always up. And Ferlie climbed thus, daily, the ascent of her lonely Purgatory for the little hour when she might unmask her suffering, and face the truth that her soul was exceeding heavy.

It was a long time to Cyprian before he stood outside that door. It had a heavy looped iron handle like that which turns the latch of a church.

He paused but heard no sound within.

His hand grasping the ring was steady; the oaken panels swung back easily under that strong pressure.

She was leaning against the Gothic window, and the lingering touch of long sun-fingers rested upon her head in comforting caress.

He spoke her name in a whisper. Her head turned slowly but she did not move. So often had he come to her at this time and, so often, faded back into the gloaming.

His shoulders relaxed as dawned the explanation for her dumb acceptance of his presence. He crossed the threshold with outstretched hands.

"My dear ... Oh, my dear..."

She crumpled up in his arms, not unconscious, but sick with shock.

The last red ray withdrew from the turret, leaving them in the gloom of a grave from which resurrection seemed very far away.

* * * * * *

The presence of Aunt B. made all the difference to the situation. She effaced herself and entertained John, but lent a more commonplace air to his visit than would have seemed possible, in the circumstances.

The erratic arrivals and departures of Lady Greville-Mainwaring's elderly aunt had ceased to be a matter for comment in the servants' hall. Jardine palpably respected her uncompromising utterances; John met her as

an equal, and Cyprian and Ferlie, at peace in one another's companionship along the garden walks, passionately blessed her in their hearts. She had done wisely in warning Cyprian that Ferlie's appearance must startle him. She wore the look of some Inquisition victim whom the torturer's power had reduced to that exhaustion which ceases to feel. Instead of the limp body, incapable of further suffering, Ferlie betrayed a like condition of soul.

"Was this change of religion any use?" Cyprian asked her.

Her eyes might swiftly have become sightless as she replied, "There was no 'change.' It had to be that or Father's way of thinking. And I could not trust my small strength with Father's self-sufficient philosophy. This represented one more cage, but a necessary one, if I was to obtain enough self-discipline to enable me to live. You know I am not being dramatic. Sometimes I thought of that way out, only it did not seem quite fair to John, until he should be old enough to understand about heredity and choose for himself."

"You—you don't make yourself exactly clear."

"No. Well, never mind! ... Peter, by chance, knocked up against a clever Jesuit. I do admire that much-criticized sect, Cyprian. Their hard logic; their cold positivity of thought. This one thrilled one's sense of humour first by a speech made to a Church of England padre, which, beginning on a note of toleration crashed to conclusion on a chord of glorious bigotry. 'After all,' he assured his vacillating companion, 'We both serve the same Master; you in your way, I in His.'

"Later, this man was discussing the conversion of a well-known statesman with Peter. 'He was too intellectual,' said the Jesuit, 'to be satisfied longer with less than all the Truth his brain could assimilate.' That speech impressed Peter as, doubtless, it was meant to do, with his tendency to brain-worship. He, also, began to be sure that the World's Thinkers, among whom he would like to be numbered some time, must, universally, find the Whole Truth here.

"And you know, Cyprian, he *is* clever. They did not make the mistake of approaching him on the sentimental, or even the romantically beautiful side,

of the religion. He is certainly a more valuable ally to the Catholic Church than undoctrinal I."

"The thing has not yet interfered with Peter's instinctive love of liberty," Cyprian pointed out. "Whereas, you and I are, surely, threatened by its precepts."

He went no further. Not yet had he broached to her that which he understood to be passing in Aunt Brillianna's mind; more tentatively in his own. But Ferlie smiled with wistful understanding.

"There is no public cause for a divorce, that I know of," she said quietly, "And, apart from Catholicity, isn't divorce rather impossible as a solution for Us?"

She was placing her finger upon something which formed the basis of their mutual pride. They did not give to take back again, whatever the type of altar to which they had dedicated the gift.

The mockery of her marriage-service struck him afresh.... "That theirs may be the love which knows no ending, Whom Thou for evermore doth join in one...."

"Dear," and his voice was vibrant with pain, "How could you ever have imagined that any public vows could unite you to him, who were already part of..."

Habit of mind checked him; Ferlie was braver.

"Of you," she finished steadily.

They walked the whole length of the lawn before she added,

"You did not realize that, Cyprian, while there was time. If you had realized it I should not have been free. There was no time to give you time to weigh your love. When you held back my light seemed clear."

"And I had no light," he said shortly.

"You haven't told me whether you now share these modern views about divorce," she reminded him. "Even the Church you nominally belong to is divided in its opinions on the subject. Its members talk very fluently, and go on their way, self-convinced. Like Peter, who, at nineteen, could talk himself into that sort of convinced state about anything."

"There are exceptional circumstances..." Cyprian began, but she stopped him then.

"And now you are going to do it! No, Cyprian. You must be either 'for' or 'against,' with principle at the back of you. Don't you see that everybody's exceptional circumstances would always be his own? That is how the Individual now dethrones God in favour of himself."

"Ferlie, you forget you have not yet told me your circumstances. And I have a right to know."

He watched her clouded face and waited. Twice she seemed about to speak but the constrained reticence of the past two years still fettered her tongue.

"I have never told anyone," she said huskily. "I don't know how much I ought to tell. I only believe that it may be a divorcing matter, according to Law; if I had not put myself under Catholic discipline."

He placed his hands on her shoulders and pushed her down on to a moss-upholstered bench near which, perched on a pillar, mocked a laughing stone faun.

"You must tell me," he said. And took his place beside her, covering her hand with his own.

Presently, with an obvious effort, she asked,

"You will not have forgotten Muriel Vane?"

His fingers contracted and she paused to reflect that if Cyprian had not remained so true in the abstract to his First Vision he would hardly have

been Cyprian; and her god.

But she could not long mis-read the expression of raw disgust on his face as she lifted hers. It puzzled her.

"Nothing would hurt now, Cyprian—if you knew. She is—not quite normal now. Not since a long time has she——"

"I know all that." His tone was cruelly hard. "For a long while I would not allow myself to believe those rumours.... And once I thought to put her before you! It is that I shall never forget." Even so does a man resent his mistakes on their object instead of on himself.

"Cyprian, don't. Haven't the years taught you compassion?"

He shrugged that view away.

"What compassion is possible, or even right and decent?"

"You may feel inclined to shun a leper but, surely, you would desire to help him, too?"

She surprised him.

"What makes you think of it that way?"

"Experience," said Ferlie, so low that he hardly caught the word.

She braced herself for explanation.

"You once met a woman called Ruth Levine." She went on without heeding his start of acquiescence. "She has been very good to Muriel Vane. Muriel's people separated; then her mother died. Her father took to drugs, or something; they were a queer family, degenerating, like—like so many. And Muriel developed into—what people said. Ruth thought she had foreseen it and might have done something to prevent it happening. I should have imagined that impossible; often it is caused by heredity insanity. Anyhow, she saved Muriel from the usual kind of 'Home.' It is always the woman, Ruth says, who is judged; men so affected can often live undetected or

screened from public criticism.... Ruth knew Clifford before I married him and when I concluded that, for John's sake—if only for that—there must be a complete break between Clifford and myself, she came to ask me to get divorced, as she had cared for him first. She was quite matter-of-fact about it. I told her that I could not dream of using the evidence she offered to supply. I told her that Clifford and I had privately arranged to live apart but that I was a Catholic and it was not in my power to unsay vows once spoken. I told her that I did not think she understood why Clifford ought to be in other hands than those of women. She looked at me as if I were crazy and went away.... I—I don't know any more, Cyprian."

Ferlie's voice had almost vanished. Suddenly her head went down upon her knees and her body shook with dry sobbing.

Cyprian, with half-closed eyes which did not wish to see, was wondering whether he had understood.

She had conjured up dark visions the like of which had rarely crossed his horizon. He was inclined, like many self-sheltered individuals, to blink at the most sinister of Life's shadows, as if by so doing he could blink them out of existence as easily as out of his thoughts.

His inarticulate prayer: "*Et ne nos indue as in tentationem!*" A wise one with reference to the safety of his individual soul but hardly conducive of expansive sympathy to others.

The horror he experienced in hearing this child, a score of years younger than himself, approaching for commonplace—as indeed they might be elsewhere in the world, for all he cared—issues which, until now, he had always succeeded in pushing far from his own sphere of action, hindered him from pressing her further.

* * * * * *

He might never have realized the immensities at stake for her, but that Chance interfered to drive his newly-acquired knowledge home.

At that moment Jardine was seen to be coming across the lawn, a silver salver in his hand.

Cyprian aroused Ferlie in time. When the old butler stood before them, with the telegram, she was presentably calm.

"Mrs. Minchin sent me out with it, your ladyship; it was addressed to her. His lordship wishes her to inform you that he is arriving to-night and would like one of the cars to meet the 8.15." Mrs. Minchin was the housekeeper.

Ferlie took the yellow envelope from the tray and, as she did so, Cyprian wondered whether it were only in his imagination that a look passed between mistress and man, electric with mutual warning.

Just the flash of an eyelid, and Jardine was pursuing his majestic course over the grass, his back-view impervious to criticism and comment. Not until the last glimpse of his black coat-tails had disappeared behind the yew-bushes did Ferlie rise to her feet and face Cyprian beside the laughing faun. Again that illusory sightlessness filmed her dilated pupils. She looked through him and beyond into a blank pall of darkness.

"Cyprian," the voice was dead like her face, "Take me away."

He fancied the half-human leering thing of stone stirred in evil exultation. The twisted weather-beaten features made an unholy contrast to those others of still soft flesh on a level with them.

"I have nothing more to say to you than that," she said, when he did not answer. "I will tell you nothing more. Whether you go with us or not, John and I leave here to-night—in time. You could not trust me five years ago; can you trust me now?"

"It was not you five years ago; it was my own creed that I could not trust."

"But now it is different, Cyprian. You have out-lived one stage of self-mistrust now."